

Werk

Titel: Märchen

Ort: Erlangen

Jahr: 1916

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?345572629_0035|log64

Kontakt/Contact

Digizeitschriften e.V.
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

✉ info@digizeitschriften.de

Märchen.

1. Curia, bella Curia.

En'eda era en retg. El veva mort la regina, si donna. Chella veva en per pantofflas d'or. Alloura ol laschea or en decret, a tge femna
 5 tgi chellas vignan dretgas, chella signal a spusar. Sainza da chegl saveir, vò la feglia digl retg ainten tgombra da si mamma, maseira aint chellas pantofflas e nivan gist dretgas. Ella vign tar igl retg e dei: „Vous bab pudessas dar a me chellas pantofflas.“ Igl retg dei: „Te ast da veir las pantofflas ed ast dad esser la mi spousa.“ La princessa sa schnuescha sur
 10 chell'afferta e dei: „Chegl schez angal per spass!“ El responsa: „Parola da retg sto daventar.“

La feglia vign tar la si madretscha, tgi era ainten en grond palaz cun blera servitet, e chella l'ò travestgeida an fanschela, per tgi la stetta zupada e la fascheva tgirar e rugalar portgs e gaglignas.
 15 Sieva en grond taimp la madretscha dat en grond festign, e veva fatg far per la si figliola treis bels vestgias. Igl retg sez, tgi sacatava sen chel bal, vei cumpareir chesta giouna an vestgia blo scu igl tschiel. El largia la si saltungsa ed anveida chesta a saltar cun el e leva betg otras. Cura tgi ella o chegl via, laschla dar giu en anneal, e dantant scu igl
 20 retg sa sbassa, per piglier se, scumparla davent. Sen en second bal levla betg ple cumpareir, aber la madretscha o lia, tgi ella vigna cun igl vestgia scu la gligna e las steilas. Igl retg la vei, corra encunter cun bratsch'averta e solta puspè angal cun ella. Ella sa fo davent an madema veisa, cumbaign tg'igl retg la tigniva per en mang, dantant scu'l sa sbas-
 25 sava per piglier se igl anneal. Sen igl ters bal cumparla cun la si madretscha aint igl vestgia scu igl suglegl. Igl retg dumonda sis nom, ella dei: „Curia, bella Curia!“ e scumpara.

Igl retg contristo de nigliour ple la catar, vign malsang. La madretscha vò aigl catar e sporscha ad el ava. „Mai na saro veir“, dei igl
 30 retg, „tgi peglia da te en gott d'ava, anfign tgi te na vignst cun la Curia, bella Curia, chella am dess dar l'ava.“

La madretscha sforsa la prinzezza dad eir tar igl retg et ella davainta la si spousa.

2. Igl utschel.

35 En bab de famiglia, tgi veva blera mataneglia, vivintava chella cun far faschignas. En de ol via en bel utschel ed è curia sieva chel e fatg

pacas faschignas. La seira la si donna vign vilada giudlonder e cun segiattinar onigl amblido de dar da magler agl utschel, e chegl è gnia endamaint per sen letg. Cun la perschuader è la donna lavada, per eir giu ed igl dar da magler. Cun darveir igl bural veila an steiva ena gronda cleritad; igl utschel veva uó en ov d'argent. 5

Loter de volla tigl goldschmied, per stgamger or igl ov e survign bler daners. Cun chella legreia ambleida ella de dar da beber agl utschel. Per an letg egl gnia andamaint e cun far digl om è la donna turnada giu ed o cato en ov d'or.

Stgamgea anc en'eadà igl ov e cun legreia da chest or ambleid'ella de 10 dar da magler e da beber agl utschel. Ossa turna giu la donna, et igl utschel vev' uó en ov da diamant.

Igl goldschmied, tgi na veva betg daners avonda per paer or chel, damonda, noua tgi geian per chels ovs. Els vegian en utschel, tgi ova.

Igl goldschmied vign e varda igl utschel. Chels da tgesa na savevan 15 ni liger ni screiver. Igl goldschmied vei scretg sot igl puppen digl utschel: „Chel tgi maglia igl mis tgea, vign a daventar retg, chel tgi maglia igl mis cor, vign ad aveir mintga noatg sot igl plimatsch ena bursa daners.“

Igl goldschmied vot cumprar igl utschel. Tots deian: „Nigl vandaigh betg.“ Alloura ol affert d'igls trer ve tot la si veta e spusar la si feglia, 20 schi dettan ad el da magler igl utschel igl de da nozzas.

La feglia era disponeida digl spusar, pertge el era fitg retg. Igl de de nozzas è gnia preparò igl utschel. Dus pitschens frars restos a tgesa per marveglia, co tgi gusta chel utschel, maglian l'egn igl cor, loter igl tgea da chel. Cun s'acorscher fò la mamma spitakels; igls pigus fuian e dastgan 25 betg ple turnar a tgesa.

Rivos an ena ustareia la seira, igl ustier igls tigna per cumpassiung sur noatg. Lotra dumang cata la fanschela ena bursa daners sot igl plimatsch e tots suspects vignen, tgi chels mats vessan chels gia angulo. Igl ustier fò per dumonda: „Vez cò amblido navot?“ „Na“, l'egn dei: „Igl mies 30 hegal vaia.“ „Mo schi ossa stez cò“ dei igl ustier ed el o igls fatg star anfign gl'en stos carschias, tignia bagn e fatg scular.

En dè era da tscherner retg. Igl ustier dei: „Gè er vous a vurdè!“ igls vastgescha bagn e dat en tgaival paregn.

Rivos segl plaz, egl gnia igl cumond agl pieval de sa tigneir chiet, 35 Da chel taimp gueva ena tuba sur igl tgea da chel, tgi veva da daventar retg. La tuba vot satschentar sen igl frar, tgi veva maglea igl tgea digl utschel ed el è gnia retg.

Loter frar turna tigl ustier e rachinta tot.

Chest era ossa retg avonda e dumonda, schi el less betg maridar. 40

„Forsa plaschessigl egna de chellas treis soras, tgi vignan or baselgia igl davos“? „Bagn“. „Cala“? „La giouna“. „Chella ast da veir“? El la mareida. Loter de è sto la solemna nozza ad a me onigl do da nozzas ena tgapela, tgi va anc ossa.

5

3. La prinzezza noscha.

En retg rasponda ad en prenza, tgi leva la si feglia per spousa: „Aber ia na sung betg sto bung da dumiuar la si noschadat — vignast er te betg a la riger.“ El la vot tuttegn ed ella è stada leda digl piglir.

Igl de dellas nozzas cun nigr ord baselgia erigl paragea ena carotcha 10 cun tschintg tgavals, egn da chels schi veiv e furiugs, tgi el lascheva nigns an pos e miane pudeva nigr mess sott las latas. La spousa vò tot tramblont se la carotscha ed igl prenza prova anc sez, schi fiss pussebel de far star an urden chel schimmel. Ple tg'igl prenza fo e ple tg'igl schimmel sadolza; glè prievel de bittar tot antuorn. Igl prenza curt pauso 15 teira la spada tras igl brost cun deer alla spousa: „Tal sun ia, schi ia va cuntradiziung!“ El o gia per la si veta ena spousa tot sasottamessa.

4. Igl seular dalla scola neira.

En giouen aintra an sarvetsch tar en signour della scola neira. Supunond, tgi igl serviaint na saptga ni liger ni screiver, dat el ad el per 20 lavour, da volver mintga de en figl d'en grond codesch, tgi el dat ad el an mang, e de sgultrar en begl daners.

El cumplanescha cun fleiss igl sarvetsch, ligia ed amprenda ordafora igls artafezas cuntignias ainten chel, e saveva els prest pi bagn tgi igl patrung sez. Turno ainten la si famiglia, e fitos igls daners gudagneas, 25 dei igl giouen a sis bab: „Schi lez cumprar ena bela tschinta de tgang, ia sa ma transformar; vous me vandez bagn, vurdez aber adegna da piglir anavos la tschinta e nirossas a veir daners avonda.“

Igl tgang tgatscheva famous. En signour capito sen chella tgatscha igl compra per ena gronda somma. Igl bab rateira la tschinta, e la noatg 30 sieva igl nov patrung veva schon d'avent igl sis bel tgang e n'igl o mai ple cato.

Cun cumprar ena nova tgavazegna ol sa mido an en bel tgaval, sa lascha vender da sis bab culla madema cundiziung dalla ratrer dalunga.

Giont a fiera, igl emprem tgi antopen è sto igl signour della scola 35 neira. Chel canoscha cun en'iglida, tge tgaval chegl seia, spert igl compra e vò an galopp d'avent cun tgaval e tgavazegna. Mess an uigl, vol per piglir maseiras digl sagittar giù lù. Chest vason, noua tg'el

era, sa fo liber dalla tgavazegna cun igls peis davant e fui ord fanestra an utschel. Igl patrung vign e vò sieva scu sprer anfign davant igl palaz digl retg, noua tgi la prinzessa gev' a spass sen ena loptga. Igl utschel vign tot manevel, sa lascha piglir e metter an caspretta dad ella. Igl sprer reiv' aint da fanestra, fò dar giu mez la caspretta. Igl utschel sa meida 5 an pedra e croda giu tranter ena filideira. Igl sprer an furia igl vot piclar se, ma el sa fo an furma de portg e maglia giu igl tgea agl sprer. Ossa saintel gnont la prinzessa, sa meida spert an utschel legher e cuntaint. Chesta observa igl sprer sclavazzo, sa dumonda, co chegl possa esser. Igl utschel schivla, davainta en bel giouen e rachinta ad ella la si antiera 10 veta. La prinzessa s' inamurescha an el e davainta la si donna. Da nozas o la spousa do ena paeda agl tgitg, tgi va anc oss la noda.

5. Igl butschignus.

Igl bab da butschignus veva treis fegls e viveva ainten en got cun arder carvungs. Cun la famiglia crescher ple tgi igl sis gadogn, deial algs 15 fegls de ecr e gudagner sez igl pang. Butschignus, tgi era igl giouen, a passont tras en got, antopa en grond signour. Chel dumonda, noua tgi el vegia igl viada. „Ja vign a tschartger da gudagner igl mis pang“, raspond'el. „Ja at vi dar pang e daners, tgi te possas star bagn, te e la ti famiglia, schi te vot far chegl tgi ia ad dei—roba tgi te post far. 20 Seat ons stost te ni far giu la barba ni sa lavar, ni tagler giu unglas, betg midar vistgadeira ni cuntschir surave, cur glè rott, e betg miridar. Cura tgi te manca daners, post nier per sieva cò ainten chella schitga.“

Uscheia e cun pac u navot luvrar, o butschignus passanto tschintg onns cun nigra travtga oter tgi culla si famiglia e observar straintg igls 25 cummonds digl signour. Ossa aber igl vignigl viglia d'ecr en po pigl mond anturn e sa provientescha cun daners.

Cun passar ena vischnanca, noua tgi femnas lavavan ved ena truasch, dumondal, noua tgi seia cò la miglra ustareia. Chellas reian tranter ellas e deian: „Tge bel giouen!“ e son mianc rasponder. En matatsch lo dasperas 30 igl cumpogna anfign l'ustareia. El dat ad el ena scheltadobla e chel fò chegl veir allas femnas stupeidas, co glera ad ellas fatg giu pigl nas.

Igl ustier vev' aint blera nobla signareia, igl sporscha en' almosna, aber el leva en schi misirabel om betg ratschevar. El dei: „Schi dessess piglir giu igl schild!“ Cun dei far dat el en salv tot separo per 35 lo star sulet.

Butschignus dumonda, schi el pudess betg esser servia e veir tot igl madem da magler scu igl retg, tgi sa catava ainten la madema ustareia. El paia tot oravant. Chegl davainta ed el dat pi gronda remuneraziung

agls servitours tgi igl sez retg. Chels igl servan cun tot respect. El stat otg degs bagn gnia de tots. Ossa dumondel, schi el pudess betg nier giu an sala cun igls esters.

Igl ustier dei agl retg digl curios giast, e chel dei: „Laschè igl 5 nier giu!“ Envìdo a giuir cun igl retg, accepta el navot ed engrazia, vard' aber igl gia, noua tgi leza noatg igl retg perda valeta da mez igl riginavel. El sporscha agl retg da chegl tot paer, schi el detta ad el ena si feglia.

Igl retg cunsentescha gugent, von aint igl palaz e praschainta las sis feglias. Las duas viglias sa spavainten giu della figura digl butschignus 10 e deian legna: „Avant tgi piglir chel ma maza!“ lotra: „Ma penda!“ La tersa dei: „Per betg far encunter alla viglia da mis bab, viglia far chegl tgi el giaveischa.“ Mutschitgnus dei: „Vocs am ischas ampermessa e igl voss pled liia per dus onns. Siva chel taimp turna e schi plai betg a vocs, sch'ischas libra!“ El parta.

15 Passo dus onns sa rend'el tar la schitga. Igl signour igl dat en vestgia da prezza, carotscha e tgavals urnos d'or e diamant, igl taglia giu tgavels, l'ava e l'urnescha. Rivo avant la madema ustareia nign na canoscha tge prezza, scu er aint igl casti digl retg. Las duas feglias faschevan festa, tgi probabel nisal a dumandar l'egna ed igl fon gronda onocr. El dumonda, 20 schi seia betg anc ena tersa feglia. Las soras deian: „Chella è schon ampermessa!“ Leza tgi stava tresta e ratratga, sa praschainta e rasponda tot mievel e da bass, tgi ella seia liida, ed igl spous vigna prest a rivar. El dumonda, schi la seia liida cun impegn. „O pir mengia, en meaz anneal d'or.“ El mossa l'oter meaz digl anneal e dei: „È forsa chest?“ Els sa 25 canoschen, la princessa igl peglia libramaintg e cun legreia. Las soras per malaveta egna sa penda e lotra sa mazza ed uscheia igl diavel, tgi era igl signour della schitga, o do a butschignus ena princessa, per el gudagner duas.

6. Igl pastgeder ed igl pesch.

30 En pastgeder, tgi vivintava lotras la si pora famiglia, veva tschintg mats, e la donna an buna sparangsa. En de vòl per tgapar peschs. Co vign en pesch e dumonda da vilo: „Tge fast co?“ „Ia tschertg de tgapar peschs, per trer ve igls mis tschintg mats e la donna.“ Igl pesch dei: „Schi te vol dar an dodesch onns a me igl mat, tgi la donna vign ossa a parturecr, 35 schi at vi procurar peschs, tgi te post nier retgs avonda.“ Igl om s'ampainsa de chegl ampurmetter, partgé alla fegn igl pesch po betg nier sigl sitg e an l'ava na vi mai igl lascher ecr. Dantant igl mat naschia igl davos dava a sis bab da tamecr e savens spundeval larmas cun pansar tge tgi pudess daventar cun el. Cun dodesch ons igl mat lév'

ecr an teras estras tar sis frars. Sis bab dei: „Te lasch ia betg ecr davent da me, partge te ist ampurmess agl pesch e schi te vast ena geda an l'ava, peglia el te.“ El dei: „Ia vi ecr angal sigl sitg“, e parta.

Rivo en toc schi cattel en tgaival crapo. Co era en urs, ena furmeila ed en corv londarve. El passa sainza far stem, santa aber tgi igl cloman 5 de nier a parter igl tgaival. El vign, fenda culla spada per mez la tga-vazza e dat igl tscharvi alla furmeila schont: „Te ist pitschna e stos at cuntentar cun igl pac.“ El derva se igl tgaival e dat igl davains agl corv e tot glioter agl urs. Sto davent en per pass, clomigl el puspe anavos e deian: „Tge vainsa dat paer, partge te ast partia schi bagn, tgi tots 10 treis ischen fitg cuntaints?“ „Dat tge, tgi lez!“

Igl urs dei: „Teiram or ena greffla; cun chella post at far an furma d'urs e sfratger an tocs tge te vot.“ La furmeila dei: „Teiram or ena tgomba, schi post at midar an furma da furmeila ed ecr aint dapertot.“ Igl corv dei: „Teiram or ena plemma, schi post sgular noua te vot e nier 15 se sur tott.“

Ossa reival ainten en martgea, noua glera ena generala trouladat. El santa, tgi igl drac seia ia cun ena feglia digl retg, pi bot er schon cun catter otras. Noua tgi igl drac seia ia, nign na saveva. El dei agl retg, el viglia pruar da nier se sour, noua tgi seian las feglias. Lez igl 20 ampurmetta daners avonda, schi el vigna cun ellas.

El parta an furma da corv, savota e vei, tgi igl drac geva cun ellas giu ad ainten ena rosna da crepla sot terra. El vo sieva an furma da furmeila giu per la rosna, reiva tras ena fessa ainten ena gronda sala e vei lo dodesch dunschelas purschanieras digl drac. Tranter ellas schevigl: 25 „Co po mai nier nign ans deliberar!“ La furmeila vei, tgi igl drac durmiva stagn, sa furma an en bel giouen e scumainsa a ruschanar cullas dunschelas schont: „Ia sung gnua per dar a vocs la libertat, schi egna vot alloura am spusar.“ Totas raspondan: „Chala te vot.“ „Ia pegl chella tgi è rivada ossa!“ Ellas deian: „Aber schi 'gl drac sadesta, schi egl nonpussebel, tgi 30 possan davent. Nous vessan co ovs da zerpent, per igl smardatger segl nas, schi stuessal crappar, aber nign n'è bung.“ El dei: „Det notiers igls ovs, e lasche far me.“ Sen chegl sa fol an furma d'urs e rompa igls ovs segl nas digl drac, tg'el vansch. An furma da corv sgolal e porta las novas agl retg, tgi las sias feglias seian veivas e sangas, aber el sulet 35 vigna allas liberar, schi el detta ad el la si davosa feglia. Igl retg cunzed. Ossa turna el e las teira se ador. Ellas vevan da turnar sen en flus a tgesa e roien el, de star an cumpagneia cun ellas. El: „Ia na vign betg per muteiv digl pesch.“ Cun tot saveir igl priewel, ol sa laschea surmanar dellas femuas. Sen l'ava vign igl pesch ed igl tschiffa. Chel pesch era 40

amateur digl cant e las dunschelas cantavan bagn per legarmaint. Igl pesch cloma: „Cante, cante!“ Las dunschelas raspondan: „Schi lascha nicher or da ti bocca chel tgi te ast a nocs piglia!“ Ellas turnan a cantar bagn, igl pesch sa stenda se e tedla cun bocca averta. Sen chegl sgola igl 5 giouen ad el ord bocca an furma da corv e turna tar igl retg per far ecr chel a ratschevar ellas sella riva. Era gronda legreia egl antier paecs e loter de la solemna nozza.

7. La prinzezza loscha.

En retg veva ena feglia fitg loscha. I vign en prenza a la dumandar 10 per spousa. Ella rasponda sbaffagiond, el seia betg degn de schnuar igls sis calzers, non de cr la veir per spousa.

Cun esser igl hofnarr gist mort, s'anclei igl prenza cun igl bab, de far el de hofnarr. El compra treis cullas d'or e fo scu da tgavar scazzas giun schler e de catar chels. La prinzezza less egua da chellas cullas. 15 El dei: „I'at dung ella, sch'ia poss star ena noatg cun tè.“ Sainza pausar pi gliunsch cunsenteschla.

En taimp sieva sa catavla an en stand, tgi alloura guiva struffagea culla mort. Ella dei agl hofnarr: „Pi gugent via spusar te, tgi perder la veta. Peglia tot, tge te ast de custevel, e fugagn.“

20 El peglia en grond satg, fitg pasangt. Cun passar sur en punt ve, laschal dar giu chel ed ecr or per l'ava. Ella bragia. „Te betg t'ampainsa; nous lagn far ustareia e vender or bavrondas.“ El fo star ella dasper la veia e chellas vender. Igl amprem gevigl bagn. Sieva niva la suldada, bavevan e paevan navot. La seira dumond'el, co tgi seia passo. 25 Ella sa mossa tot starmentada e malcuntainta dalla suldada digl retg, tgi vevan fatg perder tot igl gudogn. El dei: „Ainten en stand da cuppas vignigl chels betg a nicher, te post piglir a vender cuppas.“ Chegl plai. Igl amprem gevigl bagn. Igl prenza veva aber instruia la cavallareia de cunter seira passar tras chel stand cun igls tgavals e sfratger se tot. La 30 donna sa daspera mez sur dallas ruignas. Ossa dei igl om: „Migler egl antrar an survetsch, tgi uscheia; te post nicher cuschiniera tar igl retg e basignas ple navot.“ Ella aintra loter de scu tala, ed ampurmetta de dar agl om mintga de giantar zupadamagn. El luvrava lo da mirader.

En de, tgi ella veva liia se sot scussal en Krug cun soppa e tgearn, 35 per purtar agl om, vign igl prenza an tgadafi e la fo nicher a saltar. Ella sadosta adumbatten. „Giò agl manc midar vistgadeira!“ dumondla. „Navot“. Ella solta, el taglia spert la corda, tgi tigniva igl Krug, e chel cun igl cuntign per sala ve alla gronda legreia da totts e turpetg della

povra cuschiniera. Ella dat burmaintg ve per morta. Igl Retg dei: „Fegl, ossa egl avonda, dat da canoscher!“

Per chegl dei ans: „Femna, te crodas, noua te fast beffas“. „Ans so tge tg'ins è, betg tge tg'ins o da nier.“

8. La golp ed igl carstgang.

5

La golp rachintava, nign tier seia segl mond schi crudevel scu igl carstgang. En'eda seilla passada tras ena planeira, schi erigl ena zerp, tgi veva do a dess ad en om, tgi el stueva stenscher. El dei alla golp, ella dess ampo deliberar el. La golp dei: „Ja vi at liberar, schi te am laschas piglir or en'emda igls ovs dellas tis gaglignas.“ Igl om dat 10 rasposta: „Ia vi dar las gaglignas, betg angal igls ovs“. Anachella saglia la golp e morda la zerp; la zerp largia igl om. Igl om dei alla donna: „Chest'emda betg peglia ovs or digl ghigliner, pertge ia va am-parmess chels alla golp paia.“

La sonda reiva la golp aint igl ghigliner. La donna corra e serra 15 chel, clom' igl om e tots duas provan da mazzar la golp cun ena furtga per egn.

Dantant la golp o doch pudia lipar or cun deir: „Chegl è la paia digl mond“.

Ella vo en toc e vei en tgang, tgi urlava trestamaintg cun decr: 20 „Nign n'è schi pover scu ia e nign schi crudevel scu igl carstgang. Ia va servia blers onns igl mis patruug fidevlamaintg, igl scharmagea la veta e la roba, ed ossa tgi sung vigl ed orv am battigl sella veia.“ La golp igl trostegia cun decr: „Chegl è la paia digl mond“.

Eida pi gliungsch veila ena vatga viglia. La vatga dei: „Ia sung stada 25 en schi fidevel tier, cun mis latg vai tratg ve l'antiera famiglia. Ossa tgi sung maira sainza daints, am catschigl or sot l'ora, sainza mianc vurdar, noua tgi seia!“ La golp consola la vatga cun decr: „Chegl è la paia digl mond.“

9. La gloun'alva scu la neiv e cotschna scu igl sanc.

30

Ena regina era sen fanestra e veva parmangs da cuser. Chel de naveva da tschiel rot e cun vurdar a neiver, olla furo en det, tgi gniva igl sanc, e laschea gutar igl sanc ainten la neiv sen igl stoc della fanestra. Cunteplont chel sauc ainten la neiv, schi egl guai igl partratg: ossa schi vess la sort da survagnier en unfant alv scu la neiv cun vestas cotschnas 35 scu chel sauc ainten la neiv, igls igls e survascheglias brigns scu chel stoc da chella fanestra, schi fissa cuntainta. Pac taimp siva egl do aint la mort cun la regina ed o laschea anavos la si mata orfna. Igl retg cun esser

sto viav el guia segl partratg da turnar a maridar e mareida egua dellas pi bellas femnas digl sis reginavel. Era aber sainsa antares, e chella era loscha londergiu, ded esser la pi bella da chel reginavel. La matteta è carscheida se e nida ena bella matta. Sia madreigna scumansava a vecr
5 anvelgia, tgi chella matta savess nigr pli bella, tgi ella, ed ella scumansava a far schleat cun la matta. La regina veva en spiegel e chel spiegel, cura tgi ella dumandava ansatge, davel rasposta. En de olla fatg per dumonda al spiegel, schi ella seia anc adegna la pi bella digl sis reginavel. Igl spiegel o do per rasposta: „Alva scu la neiv è pi bella tgi te“. Ossa
10 co olla gia en grond senn londergiu. En taimp siva egl sto daclaro ghera ainten chel reginavel cunter ena otra pussanza, tgi igl retg è ia au ghera. Ossa lo stavla la madreigna anavos cun la matta suleta. Lo scumanso a far schleat cun ella anfignatant, tgi lè rivada da dar cumont ad ena guardia, tgi el dess piglier alva scu la neiv ad ecr or gliunsch ainten chel got
15 e la mazzar e turnar anavos cun igls igls. Chel della guardia o stuvia render obadenscha, è ia cun la matta or gliunsch ainten igl got e detg lo ad ella: „Ossa tras cumond de tia madreigna sto ia at mazzar e purtar anavos igls tis igls, per far veir, tgi vegia at mazzo!“ La matta o suplitgia, tgi el dess ampo perdunar e betg piglier la veta; ella viglia ecr
20 gliunsch davent e mai turnar ple a tgesa. Aber loter dei: „Chegl pos ia betg far, partge ia sto purtar anavos igls tis igls per pardetga, tg'ia vegia at mazzo.“ Anachella sacata lo en grond utschel, schi igl om dei: „Ia vi sagiatar chel utschel.“ El peglia spert igl sis schlupet e sageta giu igl utschel. „Ossa stost aber ampurmeter, da mai turnar ple agl casti,
25 ni co anturn.“ La matta o ampurmess, tgi nign vegia da saveir, tgi ella seia ple segl mond, ella viglia ecr gliunsch gliunsch davent da cò. „Schi ossa damai viglia piglier or igls igls da chel utschel e purtar anavos e decr, co vegia igls igls.“ La matteta sameta an schanuglias e angratzga fitg, per chegl tgi el la vegia laschea veiver. Turnont anavos cugls igls tar la
30 madreigna, ol detg: „Co vez igls igls della matta.“ Lera da schleata viglia, tgi ella tgapa chels igls e pata giu mez, tgi en tgang grond, tgi ella veva lo, o maglea aint tot aneneda, tgi ella o betg savia, tgi seia igls igls d'en utschel oder da alva scu la neiv. Ossa co stava alva scu la neiv ainten mez igl got tot suleta, stancla, cun fom e saveva betg, noua ecr, tge veias
35 piglier. Siva da vecr pusso en po e bargia avonda, olla piglia igl curasch ed eida anavant aint pigl got dus ouras gliunsch. Co sacatava ena tgeseta. „Co viglia spluntar e dumandar ensatge da magler.“ Ella pudeva betg ple anavant. Ella cloma, nign dat rasposta. Co provla dad arvecr la tgesa, e chella era averta. Painsla: Ia vi ecr aint anavant. Co clomla e
40 petga; nign dat rasposta; dervla en isch. Co sacatava mes giu meisa per

seat parsungas e seat letgs sacatavan ainten chel madem salf. Ella e gneida segl partratg da magler chegl tgi era sen la meisa, partge ella veva fom, tgi ella pudeva betg anavant ple e nign gniva notier. Ossa tgi ella veva fatg la si tschavereta, schi nivigl sean dagl sis grond viada, tgi ella veva fatg, e la painsa: „Ia vi am meter ainten en da chels letgs“ ed è sadur- 5 mentada aint stagnamaintg.

Co an chella tgesa abitavan seat frars. Chels gevan a lavour ainten igl got. Turnont la seira anavos catigl igl isch tgesa ena fessa davert. Egn dei: „Tgi so, tgi glè sto ainten tgesa, tgi igl isch è davert; co stò esser aint ensatgi, lagn vurdar, schi catagn, schi glon fatg ensa- 10 tge.“ Ossa sametigl a meisa per magler, partge els paragevan la dumang schon sen la meisa tot. Co dei egn: „Eusatgi o duvro mies cuntel“, loter dei: „Ed ensatgi ò duvro la mi stgagna“, loter dei: „Eusatgi o bavia or digl mias glas“, loter dei: „Eusatgi o maglea giud igl mias plat.“ Fito la tschavera votigl els ecr a letg. Egn dei: „Chi e ensatgi ainten 15 igl mias letg.“ Tots saglian ve e vardan cun ena gronda sorpresa, schi er'igl ena bella matta, tgi durmiva stagnamaintg. Deigl tranter els: „O tge bel anghel, laschainla chietta per chesta noatg e vea no ainten igl mias letg cun me.“ La dumang levigl alloura. Coura tgi la matta è sadasdada, schi onigl fatg per dumonda, scu ella seia rivada co. Ella ò rachinto tot igl 20 paso, tgi ella seia rivada co cun fom e sect e stancla e tgi dessan perdunar ad ella e far navot digl mal. Igls seat frars en stos cuntaints ed on detg, schi plaia, possla star co cun els anfign tgi ella viglia, ed ella era leda e cuntainta londergiu. Co vevla da parager igl damaglear e far se igls letgs. En taimp siva la madreigna turna a far per dumonda agl spiegel, 25 schi ella seia anc adegna la pli bella digl sies reginavel. Chel dat per rasposta, tgi alva scu la neiv seia tschent gedas pi bella tgi ella. Oss ella tot surstada fo per dumonda, schi alva scu la neiv veiva anc, schi noua tgi ella sacata. Ainten tal e tal got, ainten la tgesa da chels seat frars. Co è ella gneida segl partratg, da prubar da ecr, a la far davent. 30 È eida e savastgeida da donna viglia carmera, è eida cun faziels e fulars e rivada tar chella tgeseta digls seat frars. Co igls seat frars vevan do cumond da lascher saro la tgesa, cura tgi seian davent e betg d'arvecr, schi vigna ensatgi. Co splunta agl isch. La matta vign sen la fanestra e dumonda, tgi tgi splunta. I seia ena carmera, tgi vegia faziels e fulars; 35 la dess darvecr e lascher nier aint. La matta o davert e laschea nier aint, da vurdar igl sies crom. „Costa navot, e chest fular gess bagn per ena bella matta; chel stat bagn a te“, e meta anturn culez e fo aint en latsch e steira per la stranglar signatant, tgi la matta è crudada giu, tgi la carmera o cartia, tgi ella seia stranglada e fui e lascha davert la tgesa. Co turnigl 40

igls seat frars la seira ed ella o rachinto, scu tgi seia passo oz co cun
 ella. I seia sto ena carmera, tgi vegia pruvo da la stranglar, ma ella
 vegia pudia lavar se e far or igl latsch. Els on detg, tgi ella dess betg
 darveer ena otra eda, cura tgi seian betg co els. La madreigna turna a
 5 dumondar agl spiegel, ossa seila bagn ella la pi bella digl sies reginavel.
 Igl spiegel dat per rasposta, alva scu la neiv è melli gedas pi bella tgi te.
 Co ella guida segl partratg de turnar a trer aint da viglia ed ecr cun meila
 a vender. Ella o piglia en meil e taglea per mez igl meil, o mess aint
 teisa o turnada tar la tgesa digls seat frars e clamo, schi vigilian betg
 10 cumprar meila. Aber chest'eda la matta o betg davert la tgesa. Gneida sen
 la fanestra dei la madreigna, ella dess vurdar, tge bella meila, tg'ella vegia,
 ella dovra betg darveer, ella viglia dar se aint da fanestra. Ella compra
 betg. Ella dess sager, schi ella sagia, comprala. Ella ò fatg scu da tagler
 parmez igl meil e chel mez, tgi ella veva aint igl teisa, olla tanschia se
 15 alla matta e loter mez maglevla ella. Ella dess magler, i costa navot, la
 septga tgi ella compra. Aber schi spert scu la matta o gia mess ved la
 bucca è ella crudada anavos. Co la viglia ò cartia, tgi la seia davent ed
 ella è eida spert per sies fatg. Turnont la seira igls seat frars catigl la
 tgesa sarada e cloman la matta. Nigna rasposta. Von se aint da fanestra,
 20 tgi chella era daverta, e catan la matta starneida. Co pegligl se e metan
 sen en letg e la c'oman. Aber nigua rasposta. Ella era bella, scu la durmiss,
 ed els schevan: „A tge bel anghel!“ Co on igl tignia ella per morta ed
 on fatg far en vaschel da glas e la mess ainten chel vaschel e purto or
 sen en punt per lascher lo curantoatg ouras esponia e lascher veir la si
 25 belleza, tgi ella era scu la durmiss. La madreigna è turnada dalunga anavos
 e dumonda agl spiegel: „Ossa sunga bagn ia la pi bella digl mies reginavel!“
 e chel ò do per rasposta: „Ea, ossa bagn!“ Co damaneval tgi glè capito
 chegl, era en prezza, tgi geva sen eua gronda tgatscha. Igls tgangs
 catschevan igls tschervs e res. Igl prezza rivo sen chella punt ò via chel
 30 vaschel da glas cun aint chella bella parsunga. Co era egn digls seat
 frars, tgi vigilava dasper igl vaschel, e igl prezza ò dumando da zeder giu
 ad el chella tala parsunga, tgi el vigna a trasportar ainten igl sies casti
 e chegl è gnia concedia. Co igl prezza ò immediat suno igl sies corn e
 clamo igls sies servitours e do igl cumond, de purtar dalunga chel vaschel
 35 agl sies casti, tgi el vigna a suandar er el. Purtont igl vaschel, schi egl
 do liber igl meil ainten la gula, tgi ella ò scumanzo a ravolver igls igls.
 Spert davert igl vaschel, e della scassada è igl toc digl meil gnia ord buca
 e la giouna è revigneida. Bagnatgavegl siva, igl prezza ò dumando or
 alla matta e chella ò rachinto tot la si veta e detg, tgi ella seia feglia
 40 de tal retg e tge la si madreigna vegia fatg cun ella. „Schi bagn damai“,

dei igl prenza, „te ast da davantar la mi sponsa.“ La madregna è gneida malsanga e tgapo la virola neira, tgi ella è gneida pazada scu en rostg ed alloura az metta tar igl spiegel e fo la dumonda: „Ossa sung ia betg ple la pi bella digl mies reginavel?“ „Te est la pi treida“, dei il spiegel, „la pi bella è alva scu la neiv“ e cun chegl peglla e beva giu ena cloca teisa, 5 tge lè crapada. Co è igl retg turno da ghera e veva pers la donna e la matta. El era co malcuntaint de vecr nign ple. „Gea, schi vess agl manc la mi bella matta, schiglio vai nign plaschecr, anc tgi va gudagnea la battaglia“. En de, tgi el patartgeva ved la si feglia, sch'el vess la si feglia, lessel dar igl antier reginavel, schi vign egn digls sies servitours ed an- 10 nunztgescha, tgi tal e tal prenza less far ad el cun la si prinzessa ena viseta, ed el dat igl cumond, tg'el dess igls lascher nigr anavant. Co el sto fitg sursto anc vasont, tgi gl'era la si feglia cun chel prenza. Pudez pansar, cu lo ratschet an sia bratscha la si feglia cun grond legarmaint. Siva tgi glion rachinto tot igl passo ò el angraztgea agl prenza. „Sch'oss ia sur- 15 dung a te igl mis tron tiers igl tis ed am rateir scu retg.“

10. Sontg Giatgen Galize.

En om veva seat fegls. Ainten igl anvien el gnia malsang. Alloura ol detg: „Schi vign sang, giainsa a far en viada a Sontg Giatgen Galize.“ Cura tgi gl'è sto la parmaveira, schi ol detg: „Savez, mats, tgi vagn piglia 20 se, schi ia stgampa, dad eir en pelegrinadi a Sontg Giatgen Galize“ ed igls mats on detg: „Gea, bab, nous lagn ecr“ ed on piglia se, da star da noatg or sot tschiel aviert e piglier tota vivonda a freet. Co da noatg stavigl egn guardia ena noatg per egn, dantant scu igls otars durmivan. La amprega noatg èl sto igl mat vigl e successivamaintg stavigl siva vigliadetna 25 egn la noatg. La setavla noatg enigl rivos ainten en got. Gl'è tutgia agl mat giouen de star. Co el sto en'urela, schi deial an sasez: „Co am vign ena lungurela da noatg da star chi dasdo a far navot; ia vi ecr aint per chel got.“ El peglia la si fisa cun el. Cura lè sto aint en toc, veial ena gleisch. „Sch'ia vi doch ecr a vurdar, tge tgi chella 30 gleisch è.“ El ò via, tgi gl'era ena tanga da morders. Co era aint trenta morders, tgi tschanavan, ena viglia, tgi gniva aint cun cupas pizochels. El painsa, tgi sò, sche te tiressas ena schlupatada aint per la buca agl capo digls morders, tgi era sesom la meisa. Co chergial la si fisa e teira ena schlupatada aint per la buca, dantant scu el veva parmangs da maglear 35 ena stgagna pizochels. Co igls otars vantganov saglian an peis cun furia e deian, schi el seia en tal catscheder, dessel nigr aint anavant, aschiglo schi el tschertga da fugier, pover el. El vo ainten la tanga sainza tema, e igls morders igl deian: „Schi te ist en tal catscheder, schi stost nigr

chesta noatg cun noes. Gle betg da glunsch da co en casti, tgi noes ischan
 stos ples gedas per angular e co è en tgang sen ena loptga. Schi spert
 tgi el sainta ensatgi, dat el bratgs tgi pon betg nier d'angular, e te, scu
 tal catscheder, schi spert tgi el vign a far hup, varda da sagiatar giu.
 5 „Chegl viglia schon far.“ Els en sames dalunga sen veia e rivos damaneval
 digl casti. Co deigl: „Varda ossa sen chella loptgia reivel igl tgang.“ E
 chel è dalunga sto lo a far hup, e tschel ena schlupatada aint per buca
 agl tgang e chel è sto starnia caput. Co igls morders on dalunga scu-
 manso a meter stgelas cun crocs, per ecr se ad aint da fanestra. Co dei
 10 igl catscheder: „Halt!“ betg uscheia ans fogl. Igls morders deian: „Schi
 co?“ Igl ampren lasche ecr se ad aint me a vurdar, tgi seia tot chiet.
 Schi ia dei, „komm“, schi niz, schiglio betga.“ Uscheia deigl igls morders:
 „Lò raschung.“ El peglia, vo se per ena stgela ed aint da fanestra, tgi
 era daverta. Co veidal en surplegn planget e vei, tgi glera ena candeila
 15 sen ena meisa, veida chella, varda per la stanza anturn e vei la feglia
 digl retg, tgi durmiva scu en tes ainten letg. En sabel et ena cloca era
 pandia se per la paré. Co erigl scretg se, tgi tgi beva da chella cloca, ò
 igl curasch da mazzar tschingtschienen morders cun chel sabel. El fo spert,
 beva da chell'ava, peglia giu igl sabel. Co cuntanpleschal la feglia digl
 20 retg, tgi durmiva ainten letg. „Chegl fis bagn schad, da mazzar chesta
 bella createira“ deial tar sasez. El peglia e taglia giu en po dellas tschifas
 della matta cun ena forbasch, tgi sacatava lò, e peglia cun el ainten en
 palpira. Siva deial, tgi dessan nier anavant igls otars: „Komm, komm!“
 e legn siva loter igls morders en ias seadaint. El sivamang tagleva giu
 25 la testa e patava ve per tgombra, siva peglial e taglia or las gliangas de
 tots igls morders, meta ainten en faziel e peglia cun el e turna anavos
 tar sias bab e frars. Chels durmivan anc staguamaintg. El ò detg navot
 agls sies, tge tgi el vegia fatg lezza noatg. Els en ias anavant ed ias a
 Sontg Giatgan Galize. Co la dumang aint igl casti, cura tgi igl camarier ò
 30 purto igl ansolver alla prinzezza, schi onigl via, tgi gl'era chels morders
 mazzos. Pudez pansar, tge spitachel gl'era ainten chel casti. Co dei
 la prinzezza: „Tgi so tgenegn, tgi am ò spindro la veta e mazzo chels
 morders; chel co mareida ia e nign oter.“ Co ò igl camerier detg, tgi
 el vegia mazzo. La prinzezza ò anc betg lia creir; ella lascha ecr or
 35 en decret pi gliunsch toc, tgi tgi vigna cun las provas, tg'el vegia mazzo
 chels morders, mareidla chel e nign oter. Dasper igl casti òlla mess se
 ena ustareia cun scretg se ordafora: „Co po nier aint a beber e magler
 per navot, schont se la si antiera veta passada!“ Ella sarviva agls
 giaschs, alloura stuevigl rachintar sia antiera veta. Ossa igl bab cun igls
 40 fegls eran da ratur da Sontg Giatgan Galize e reivan dasperas chella

ustareia. Igl mat giouen dei: „Giaign aint cò, vazez gl'è scretg se, tgi pon beber e magler per navot.“ Igl bab dei: „Na, nous vagn piglia se da far a frect“. „Schi giaign aint l'ustareia; dat igl da tgot, schi savainsa bagn far dar tgerm portg e polpa frect; vagn betg basigns da magler tgot.“ „Schi giaign aint“, deigl igls oters frars ed en ias aint. Co onigl bavia e 5 maglea pulit. Cur tgi on gia fito, deila la matta, ossa stopigl rachintar la si veta passada. „Schi schè gist vocs igl vigl; scumansagn tigl vigl.“ Chel dei: „Ma ia sa decr navot oter, tgi va luvro e murtiro per trer se igls mies seat mats, igl anvien passo sunga sto malsang e vagn piglia se da ecr a Sontg Giatgen Galize ed ossa ischans da ratur; ia otramaintg 10 saia decr navot.“ Igl mat vigl dei: „Ia sung adegna sto cun mias bab e frars, otramaintg saia decr navot.“ Ed uscheia deian tots igls oters frars. Igl setavel dei scu igls oters frars: „Oter tgi chela noatg, tgi sung sto vacht dantant tgi mis bab e mies frars durmivan, schi veva lungurela, schi vaia detg tar mamez: „Ia vi ecr aint per chel got e vurdar, schi vases 15 ensatge.“ Co vaia via ena gleisch, sung ia dasperas, vurdo aint da finestra, schi erigl trenta morders, tgi vevan per mangs da tschanar, ena viglia tgi purtava aint cupas pizochels. Ia pains, co ges bagn, da trer ena schlupatada a chel sesom la meisa; pegl la mi fisa e ponf ena schlupatada per buca aint. Co igls morders deian: „Schi te ist en tal catscheder, dessas 20 ecr anavant, i vegia da davantar nign mal cun te.“ Sis bab dei: „Ma, tger fegl, tge mansignas tgi te deist, te fas tgi noes nign tots an parschung. Signoura prinzessa, tgi ella pardunga, el so betg, tge tgi el dei; el è nar.“ „Per tasche e lasche rachintar!“ dei la prinzessa; „chinte angal anavant!“ El continuescha: „Igls morders deian: „Te stost nier chesta noatg 25 cun noes; glè co damanevel en casti e noes ischan stos ple gedas per angular; gl'è en tgang sen ena loptga; pi spert tgi el fo hup, stost prubar da sagiatar aint per la buca.“ „Chegl viglia schon far.“ Enigl rivos dasper igl casti, schi igl tgang è sto dalunga sen la loptga ed ia cun igl hup ensem per buca aint agl tgang.“ Co anc en'eda scu l'eda avant ol 30 fatg igl bab. El des tascheer e lascher chintar, dei la prinzessa, „partge chegl tgi el chinta è speira vardat“. Ed el dei: „Co igls morders dalunga patavigl se stgelas cun crocs per ecr se ad aint. Ed ia dei: Halt! betg uscheia, lasche ecr se ad aint me igl ampren e vurdar, tgi seia tot chiet.“ Ia sung ia se ad aint. Co era ena bella matta blonda, tgi durmiva 35 chietamaintg. Se per la pare era en sabel ed ena cloca; co era scretg se: „tgi tgi beva da chell'ava e peglia chel sabel, ò curasch da mazzar tschingtschien.“ Ia va bavia chell'ava e piglia chel sabel e detg agls morders: „Komm, komm!“ Legn siva loter vign ed ia va taglea gin la testa e duple taglea or la glianga da mintgign.“ Per prova ol piglia or 40

igl sis faziel e fatg vecr. „Daple vaia piglia ena forbasch, tgi era sen meisa è taglea giu ena schifa della matta blonda, tgi durmiva.“ Lò piglia orda gasatgia, fatg ora igl palpira, fatg vecr ella igls tgavels. „Chegl e gist igls mias, tgi gl'è gnua taglea giu“, dat per rasposta la prinzezza, 5 „vurdé, co am manchigl; sch'ossa te ast ded esser igl mis spous e nign oter“. El ò pudia spuser la feglia digl retg e sto bagn el cun igl sis bab ed igls sies frars. Chegl è sto tras ecr igl pelegrinadi a Sontg Giatgen Galize. Sieva onigl fatg per dumonda agl camerier, schi el seia propa sto el, tgi vegia mazzo chels morders, e lò do per rasposta, gea, el seia sto chel tal 10 e nign oter. Schi onigl turno a fatg per dumonda, tge tgi el vegia fatg cun las gliangas digls morders. El vegia laschea aint ellas. Mo schi dessal vurdar, igls morders vegian aint nigna glianga, e per strof onigl igl mes an perschung per veta duranta.

11. Igls treis cunsegl.

15 Gl'era en om, tgi veva ena gronda famiglia. En de partratga el da eir famegl e lascher trer se la donna igls sias unfants. El vo per sias fatg e dat blers onns nignas novas alla si famiglia. Essent tgi gl'era passo fitg blers onns, fo el partratgs da turnar anavos e vurdar, scu tgi steta cun la si famiglia. En de dei el agl sias patrung, tgi el vegia 20 an sen de ecr e vurdar, co tgi steta cun la si famiglia. Igl patrung dumonda, tge el vegia pi gugent, treis bungs cunsegl oder la paia. Igl om partratga sieva e dei, el viglia igls treis bungs cunsegl. Igl patrung dei, el dess adegna eir per la veia, mai per sendas, secundo mai veir marveglias ainten chegl digls oters, terzo scatscher la greta pir la dumang 25 e betg la seira.

Igl om partratga, igls cunsegl en miglers tgi la paia. Igl patrung dat ad el en tant daner per far viada ed en pang e dei: „Schneza betg igl pang anfezn te ist betg a tga!“ Ossa sameta igl om sen viada e reiva gist cun en viandant. Els fon en grond toc viada ansemen. Co reivani 30 dasper ena senda. Igl viandant dei: „Ia vign per la senda.“ Igl om dei: „Ia vign per veia; bung viada!“ Igl om vo anavant e reiva dasper ena gronda ustareia. El petga. La porta saderva; i vign or' en om e dumonda, tge el viglia. El rasponda: „Vurdar, schi laschessas star sur notg“, e vò se ad aint e cumonda da dar schagna. I vign mess se en plat e sdom da 35 len per el bagnatgavegl. Igl om vo a meisa. Igl ustier derva ena stgaffa e lascha nier or ena viglia. Igl om veva marveglias, e patartgeva adegna, tge viglia tgi chegl seia. El lascha guir a memoria igls treis bungs cunsegl e vò a letg. La dumang leva el ed i vign fatg igl madem scu la seira. Sieva vo igl om cucl ustier giun schler. Igl ustier dat ad el

da sager igl vegn. Igl ustier o tratg se ena falla e dei „Varda giu tschò. Chel tgea è chel digl tis cumarat. Schi te fissas ia per la senda e vessas dumando, tge viglia tgi chegl seia, schi fiss igl tis tgea er giu cò.“

Igl om vò puspe sen viada e reiva ainten la si vischnanca. El vò ainten ena ustareia e fò dar da magler. Siva vò el sen ena loptga 5 per vurdar giu la vischnanca. El vei gist la si donna ainten jert, tgi ella pigliva verduras. Cò vign en bel gionen ainten jert e dat en bitsch alla si donna. Ossa vign ad el la rabgia, tgi la si donna vegia en oter e betg el. Lò era en fisa; el tgapa giu el, per sagiatar giu la donna ed igl gionen. Aber na, igls treis bungs cunsegls vignan andamaint; el 10 sageta betg. La seira dumonda el siva la si famiglia. I raspondan: „Igl bab è ia davent ed ò mai do novas. La mamma ò tratg se igls unfants e dumang fò igl mat grond messa nueala.“ Ossa vign andamaint: schi te vessas sagito, schi vessas sagito la ti donna ed igl tis unfant. Igls treis cunsegls en stos fitg bungs. 15

Loter de è el ia ed ò sa do d'ancanoscher. Tge legarmaint tgi cò onigl gia, tgi igl bab è rivo gist sen la messa nueala digl sis fegl vigl. Sen igl giantar vign sarvia se cun da tottas sorts tratgas. Igl davos vign sarvia se igl pang digl patrung sen en plat.

Ossa schnez' igl bab igl pang e croda or tot la paia digl bab, bleras 20 schelterdoblas. Igl bab ò gia sia paia richa ed igls treis bungs cunsegls. Sainza igls treis bungs cunsegls fiss el betg rivo a tgesa.

12. Igl fegl tapalora.

En' eda er' igl ena mamma, tgi veva en fegl. El murmagueva adegna, tgi la si mamma laschess betg eir el a fira. En' eda ò la mamma laschea 25 eir el a fira. El veva de cumprar gughias ed ò furo chellas ainten en pon strom. Ellas en eidas a perder, tgi el ò betg cato egna ple. La mamma ò detg, tgi chellas tgosas seia da meter sen igl cup della tgapela. En' otra eda ò la mamma puspe laschea eir el a fira per cumprar ena furtga. El ò catschea la furtga tras igl cup della tgapela ed ò fatg la tgapela an 30 tocs. Vesend chegl, marmugna la mamma e dei, da chellas tgosas stoptg' ins catschea tras en fist. En otr' eda è el puspe ia a fira per cumprar portga ed ò catschea en fist davos aint agl portg ed è ia uscheia a tgesa. El è rivo cun igl portg crapo e la mamma marmugna puspe. Ella dei: „Ins sto tatger ena soua ainten ena tgoma.“ L'otr' eda è 35 el puspe ia a fira per cumprar ena vanang. El ò tatgea ena soua ainten igl pe della vanang e tratg chella, tgi ella è rota. Alloura ò la mamma betg igl laschea eir ple a fira.

En' otr' eda è la mamma eida a fira. Ella ò do cumond agl fegl

de tigneir bagn tgesa: Igl fegl veva de manar panaglia. El ò sgarmo la groma, mess chella ainten la panaglia e la panaglia sen igl suler per manar. La mamma veva detg, per tigneir bagn tgesa, stoptg'ins bever e magler bagn. Perchegl meta el se en glas bung vegn e beva, ma el veva 5 betg saro la spegna ed igl vegn è ia per schler anturn. El è ia per manar la panaglia, aber dantant scu el manava la panaglia, egl gnua andamaint ad el, tgi el vegia betg saro la spegna. El è ia per sarar la spegna. Dantant tgi el è ia giun schler, ò igl portg pato anturn la panaglia e pato or tutt la groma. El ò scupo igl portg pigl sen. Cura tgi el ò 10 fito subarger daven la gromma, schi egl gnua andamaint, tgi la mamma veva detg de tigneir bagn tgesa. El ò mess ena tretscha anturn tgesa e tignia, scu sch'ella less dar anturn.

13. Igl scort pasteret.

Igl era en'eda en paster e chel era perveia de sias sabias raspostas, 15 tgi el dava sen mintga dumonda, gliunsch anturn renomo. Er igl retg veva santia de chegl, ma pudeva betg creir e lascha nier igl mat tar el. Cur tgi el è rivo, dei igl retg ad el: „Sast te rasponder a me sen treis dumondas, tg'ia fatsch a te, schi vign ia tignecr te scu mias agen unfant.“ Igl mat dei: „Chalas en peia las treis dumondas?“ Igl retg dei: „L'am- 20 prema è: „Cantas gutellas d'ava egl ainten la mar?“ Igl paster rasponda: „Signour retg, fasche stupar tots igls fluss sen terra, schi v'ia deir a vous, cantas gutellas, tgi glè ainten la mar.“ Igl retg dei: „Lotra dumonda è: „Cantas steilas ègl ved igl tschiel?“ Igl paster dei: „Det am ena gronda boga palpir' alv.“ El peglia igl palpira e fò sen chel plagn puncts 25 pitschens, tg'ins pudeva strousch dumbrar e sagliantava las larmas de vurdar sen els. Igl mat dei: „Ved igl tschiel è gist tantas steilas, scu cò puncts!“ Ma nign era egl cass de dumbrar. Igl retg dei: „La terza dumonda: „Cantas secundas ò la perpetnadat?“ Igl paster dei: „Ainten ena terra schai en colm d'atschal. Chel è en'oura lung ed en'oura lad ed en'oura 30 ot. Cò vign mintga tschentaner en utschel e giza igl schnabel ve da chel e curtg'el è iso giu, ègl ena secunda della perpetnadat.“ Igl retg dei: „Te ast raspondia las treis dumondas scu en om fatg“, ed igl retg ò tignia igl pasteret tar el scu sies agen.

14. Igls dus frars ed igls morders.

35 En'eda er'igl dus frars. Egn era marido e veva seat unfants, loter aber veva nigns unfants; egn era retgs e tschel pover. En de è igl pover ia per lena gliunsch ainten. igl got. El sainta a givlar e cantar e varda anturn, El vei trenta treis omens, tgi gevan a tgaival e gevan an

ena felsa. En urela siva en totts gnias anor. El vò ve e dei se per la felsa: „Felsa saderva!“ El vò aint e peglia en cruschat daners e vò per sies fatg. Rivo a tgesa da noatg, fò el eir igls unfants a letg e mossa igls daners alla donna. Ma ella saveva betg dumbrar els. Ella vò tar la si chinada retga e fò amprestar la curtagna. Returnont ella la curtagna, era 5 rasto en zechin ainten la curtagna. La chinada dumonda, sch'ella vegia gia da misirar zechins. La donna tupa rachinta igl fatg. En de lev' igl frar retg ear eir tar la felsa per zechins. Ma igls morders tgapan el e fon el manedel, tgi las gaglignas on savia magler el.

15. Gion sainza tema.

10

Gion era en pover orfan sainza ni bab ni mamma. El stava cun en barba. Gion planscheva adegna, tgi el saptga betg tamecr, igls oters rachintan da tema ed er el less amprender a tamecr. En de deial igl caloster a Gion: „Ia at vi mussar a tumeer. Vo chesta seira a tutgier Ave Mareia, aber te stost ecr sesom igl clutger, alloura creia, tgi te temas.“ Gion è ia e cura 15 tgi el è turno giu da clutger circa giu mez erigl lò en spivintegl tratg aint an alv. Gion dei: „Tgi ist?“ Igl spivintegl dat nigna rasposta. El turna a dumonda: „Tgi ist?“ Puspe nigna rasposta. Alloura dei Gion: „Te viglia schon far nier a pled“, ed igl magna ena tastada cun tala forza, tgi loter vò da stgela giu. Gion vò per sias fatg, sainza far stem del e reiva a tgesa 20 tar igl sis barba e lez dumonda: „Cu egl passo, ast amprendia a tamecr?“ Gion dei: „Ia va tamia navot; gl'era en spivintegl sen mesa stgela. Chel am ò betg lia dar raposta ed ia igl va tratg ena tastada, tgi el è ia cugls peis amunt giu per stgela. Ia sung ia per mis fatg ed igl laschea lò; ia stò ecr pi gliunsch a tschartger la tema.“ El vò e fò en grond viada. La 25 seira reiv' el ainten en' ustareia e cò deial agl ustier, el geia per tschartger la tema, el vegia santia bler rachintont, tgi egn vegia tamia, chest vegia tamia e tschel, ed el seia betg bung da tamecr. Igl ustier dei: „Schi ia at vi dar an mang en li, tgi te post amprender a tamecr. Cò sur la vischnanca è en casti e cò nign tgi dastga star, pertge da noatg vign fatg strign. 30 Te stost ecr treis noatgs sen chel casti, alloura saia, tgi te ast amprendia a tamecr; la dumang turnas cò.“ Gion dei: „Chegl viglia schon far.“ El vò. Cura glè sto las dodesch da noatg egl anschet a far en terribel fracasch. Gion ò fatg nign stem. La dumang turn'el giu tar igl ustier e lez dumonda: „Cu egl passo.“ Gion dei: „Glè fatg en terribel fracasch, oter vaia via navot.“ 35 Igl ustier dei: „Turn' angal se anc en' eda; ia sa, tgi te vigne d'amprender la tema.“ Gion dei: „Ma chise uscheia vaia mengia lung' urela. Durmecr saia betg cun chest fracasch, detam ensatge per curt' urela.“ Igl ustier dumonda: „Schi tge vot?“ „Ia vi en obelbanc, en treier ed ena massa da farer; igl

mastier saia ed uscheia saia passantar l'urela." Igl ustier dei: „Chegl sast te schon vecr.“ La sagonda seira turn'el sen igl casti cun igls sies gaffens e cur tgi glè sto las dodesch, ògl fatg igl madem fracasch oter tgi pi fitg. Gion carteva, tgi dess ansemen las miraglias. El vò per igl casti anturn, 5 ma vei nign. La dumang turn'el tar igl ustier. Chel dumonda: „Cu egl passo?“ Gion dei: „Ia va cartia, tgi deta ansemen tot igl bietg digl fracasch, tgi gle fatg, aber via vaia nign.“ Igl ustier dei: „Te turna angal se anc'neda; ia sa tgi te stost tamecr.“ Gion turna per la terza geda sen igl casti. Cura tgi glè sto en'urela, saint'el en grond fracasch se per igl tgamegn. El varda 10 e cò reiva giu en satg plagn urden. El schleia igl satg e cò era aint plagn ossa. El porta igl satg vedem tgadafi e lavoura anavant. An pac mument reivigl da tgamegn giu ena tgavaza. El porta er chella ve sen igl satg, turna a lavoura. En mument siva reivigl da tgamegn giu tschintg giats. Chels von ve e peglian l'ossa e loian se scu per dar a tgegels; per cula 15 pegligl la tgavaza. Gion varda tiers en mument ed alloura az met'el er el an cumpagneia cugls giats a dar a tgegels. Dont la cula giu da mang, antschavev'igl igls giats a sgriflar cun las greflas a Gion e chel dei: „Spitge feters en mument, schi vez las unglas mengia lungas, viglia schon ia las far pi curtas!“ El tgapa no legn siva loter, sera las tgomas ainten igl 20 strap digl obelbanc e taglia giu a tots las greflas. Cun la cula gev'igl er betg bagn da dar a tgegels. Gion dei: „Co vez ena schleta cula; chella è betg radonda. „El peglia la tgavaza, ferma chella ainten igl treier e turna giu anfignen tgi chella è stada radonda. Chella cumpagneia ò sadivartia anc en mument ansemen, ed alloura an en mument von igls giats da tgamegn 25 se. Gion ò fatg nign stem e tamia navot. El turna a lavoura ensatge cun igls sies gaffens. An pac'urela saint'el en terribel fracasch se per igl tgamegn; tgi el ò cartia, tgi chel sfratga ansemen. El stat e terla e varda. Cò reiv'igl giu en vaschel da morts. En mument ègl sto tot chiet ed alloura ainten chel vaschel scumainza a far ensatge muvimaint. El vò ve, deliberescha 30 igl virtgel, e lascha nier or igl mort. Chel fiss sto spert paragea da saglir ainten la gula a Gion. Chel dei: „Spetga feter en mument; schi glè managea uscheia, viglia schon at musar, tgi tgi te ast per mangs.“ Gion igl tgapa, sera las tgomas ainten igl obelbanc, igl dat ena brava sunada, igl pata puspe ainten igl vaschel, e chel turna da tgamegn se. La dumang 35 turn'el tar igl ustier e rachinta tot scu gl'era passo. Chels tgi igl tarlavan, tamevan angal da santecr raschunont, ma Gion veva anc savia tamecr navot. El cuntinuescha igl sis viada e reiva ainten en'otra vischnanca; lo dei el puspe, tgi el geia ad amprender a tamecr. Igl ustier dei, el viglia manar or dasper la furtga; chels deis seia pandia en per; el des star lò chesta 40 noatg; el creia, tgi el saptga amprender da tamecr. Schi el vegia frect,

saptg'el far en po fi per sascaldar. Gion vò or dasper la furtga. Cò cat'el en per omens, tgi eran pendias. Digl tarribel ureza, tgi dava, balavigl chels ve e nò scu genas. El fò se en fi ed anveida giu er chels a sascaldar. Chels eran adegna chise pendias ed igl davan er nigna rasposta. Ansacouras dei el tar sasez: „Ia vi ecr se agls daliberar; tge curios tamazas, star chise 5 e schalar. El igls daliberescha dalla furtga ed igls meta dasperas igl fi. Scu tgi el igls mateva, schi stavigl. Planget egl antschet ad arder la vestgadeira. Gion dei: „Ma ischas nars, sacurschez betg, tgi gez a fi?“ Nign igl dava rasposta. Ansacouras dei el: „Ia az vi meter, noua tgi ia az va piglia e stet per me cò e schale.“ El igls penda se puspe e vò per sies fatg. El 10 vò tar igl ustier, rachinta tot scu gl'era passo; el seia betg anc gnia d'amprender a tamecr. Tot tgi sasmarvagleve da Gion, da betg tamecr. El continuescha igl sis viada e reiva la seira ainten en'ustareia, rachinta tot chegl, tgi el vegia fatg tras, ma seia betg anc sto bung d'amprender a tamecr. La ustiera vò per en zavar cun aint ava e peschs. Ella teira ava e 15 peschs digl des giu. Igl frect dell'ava e igl sfulgiartem digls peschs on igl fatg ena tala schnavocr, tgi el ò tamia. Gion dei alloura: „Ossa finalmaint sunga gnia da tamecr. Ossa viglia ecr a tgesa.“

16. Barba Giatgen e Gionlign.

Eran dus frars, tots dus en miridos. Barba Giatgen ò mirido ena 20 femma bagnstanta ed on gia nigns unfants. Barba Gionlign ò mirido ena femma cun paca roba e gia blers unfants. En de dei igl mat vigl Hans: „Cu egl chegl bab, tgi Barba Giatgen stat schi bagn, ò ena bela buteia, tgi el venda or roba e vous vez schi tschafen de gneir tras?“ „Ia vi schon deir pertge; ties barba Giatgen ò gia ena donna cun en grond antares e gia 25 nigns unfants da trer se, ed ia igl cuntrara va gia la ti mamma cun pac antares e va gia en pivel unfants da trer se“. „Tgiso bab, schi am laschessas ecr ossa me cun barba Giatgen an Tertgeia a cumprar aint urden e metter se buteia. Nocs pudessan forsa alloura gneir dans trer anavant pi bagn.“ „Aber fegl, per far chegl vot raps.“ „O, perche gl lasche angal 30 pansar me.“ El vò dalunga tar sias barba e dumonda, schi el laschess ecr an Tertgeia cun el, el ves ansen da metter se buteia. Igl barba dei: „Te post schon nier, aber te stost agl manc vecr 2000 ducatas. An otg decs igl bastimaint parta e stost esser paragea.“ Sias barba Giatgen carteva, tgi el survagnis betg tant daner. Ossa vòl Hans tar sias padregn, tgi era igl 35 prer da vischnanca. „Ossa vocs, Sar padregn, stuvez amprestar 2000 ducatas; ia vess ansen, da ecr cun mies barba an Tertgeia a cumprar aint urden e metter se buteia.“ Chel dat per rasposta: „Tge mettas siertat? Te ast gio navot.“ El dat per rasposta e mossa cun en det se per igl Cruzafetg, tgi

pèndeva ved la pare: „Chel metta siertat.“ Cò ò sies Sar padregn betg lastgia decr cano da betg amprestàr. Cura gl'e sto igls otg decs, schi el partia cun sies barba Giatgen ed en alloura rivos an Tertgeia. Co statigl sur noatg ainten ena ustareia, noua tgi barba Giatgen stava igl ple. Cura 5 gl'e sto ve per la noatg, schi Hans cloma: „Barba Giatgen, santi, co è en-satgi, tgi scuda.“ Lez dei: „Sto chiet e lascham durmeer e betg vegias marveglias.“ Aber el è sto tota noatg inchiet. La dumang lev'el avant tgi sias barba e dumonda agl ustier, tge tgi monta, tgi en om vegia scos tota noatg cun en pal. Igl ustier dei: „Chel om è mort e veva de dar 500 du- 10 catas a chel om cò dasperas, ed ossa sto'l turnar a scuder anfignen tgi el ò paea giu chel dabet.“ Hans vò tar chel puer e dumonda, schi el pudess betg cumprar or chel mort. Cò lez dat per rasposta: „Bagn, bagn, angal païam chegl tgi el resta anc da paeàr, schi po'l schon pusar siva.“ Hans dei: „Schi cò vez 500 ducatas, tgi el az ò anc da dar.“ Siva turn'el ainten 15 l'ustareia. Sies barba era lavo. Lez dumonda: „Noua ist sto?“ Hans dat per rasposta, el seia sto a cumpro or chel mort, tgi veva de turnar a scuder, el vegia do 500 ducatas per spindrar chel mort. Sies barba vign vilo: „Tge pover lavocr, tgi te ist; nìer chi an Tertgeia e dar or daners e cumprar or morts.“ Cò vonigl els anavant e reivan la seira ainten en oter 20 li e statan er lo sur noatg ainten en'ustareia. Cò ve per la noatg saint'el puspe dus femnas a cantar digl pi bagn. Hans cloma sies barba e dei: „Santi, barba Giatgen, tge bagn tgi chellas cantan.“ „Dorma e sto chiet“ dei lez. Aber el leva, vò ve sen la fanestra e terla. La dumang lev'el anc 'neda avant tgi sies barba e dumonda igl ustier, tge tgi monta chegl 25 cò, tgi dus femnas vegian canto chesta noatg schi bagn. Igl ustier dei: „Chegl è dus sclavas; egna è la feglia digl retg d'Amsterdam cun la si cameriunfra. Chellas eran or sen la mar a spas ainten ena bartga e gnidas tgapadas se scu sclavas digls Tertgs“. Cò è Hans ia a dumando de pudecr cumprar or ellas. Cò onigl do per rasposta, schi el deta 500 ducatas poss'el 30 las vecr. Hans peglia e paia or dalunga 500 ducatas e turna anavos tar l'ustareia cun las dus femnas. Barba Giatgen era lavo. Lez fò per dumonda, noua el seia sto. Hans dat per rasposta, el seia sto a cumprar or chellas dus femnas, tgi cantavan chesta noatg; chellas povras eran fatgas sclavas oder perschuniras, el vegia do 500 ducatas. Lez chest'eda è gnia 35 anc pi vilo tgi lotr'eda. „Nìer aint chi e spender raps per cumprar morts e femnas; ossa en unfant scu te! Par me fo bung, ia vign a tgesa e te per me sast far tge tgi te vot cun las tis dus femnas.“ Dantant sies barba ò cumpro aint igl sis urden, è ia a tgesa e laschea lò anavos Hans. Barba Giatgen è rivo a tgesa. Igl bab ò dumando siva igl sias Hans, 40 noua tgi lez seia. „Chel vaia laschea chaint anavos; lè ia e cumpro or

morts e femnas e duvro se igls sies raps; chel turna navot ple a tgesa". Sies bab, sia mamma ed igls sies fardagliungs vevan ena gronda malaveta per igl sies Hans. Hans era an Tertgeia cun las sis dus femnas, tgi el geva a spas per igl martgea anturn ed ad el rastava anc 1000 ducatas an casatga. Cò passigl siva ena buteia or. El saferma e dei: „Cò è ena bella buteia 5 cun aint bel urden". Co stava en om vigl sen la porta ed el fò per dumonda, cant tgi ves da custar tot chella roba, tgi el vegia ainten chella buteia. Igl om vigl dat per rasposta: „Schi te vignst cun 500 ducatas cun la madema noda e cun igl madem milesim, schi post veer tot". El vo tar en goldschmit e dumonda, schi el pudess betg stgamger chels 500 ducatas 10 e dar tots cun la madema noda e igl madem milesim. Chel dei: „Bagn ia va gist oss battia chels cò ed en tots ainten pacs tgi en tots novs". Hans turna tar igl om vigl cun igls 500 ducatas e scu el veva detg. Igl om vigl vò ord buteia e lascha tot ad el. Cò igl nos Hans en taimp siva tgi en bastimaint è turno anavos, òl cargea aint tot igl urden, tgi era an buteia; 15 el cun las dus femnas en sames sen viada e gnias a tgesa. Cò avant tgi rivar igl bastimaint sen terra ò el piglia ena bartgeta per rivar pi spert, per parager plaz da metter giu da mang igl urden. Pudez pansar, igls sies da tgesa tge plascheir tgi glion gia, da veer anc en'eda igl sies Hans. Sies bab scheva: „Tant tgi te seias turno anc' neda; igl daner lainsa bagn 20 nier da render a ties Sar Padregn". „Bab, gè spert e vurdè siva tgombras e clavos tar igls vaschigns, per metter aint urden e dumondè, schi nissan giu cun manadeiras, paregls, bovs u tgavals, tgi reiva igl bastimaint cun urden." Lez è ia e tot tgi scheva: „Gea, gea, i pudez metter aint urden avonda". Igls vaschigns riivan e schevan tranter els: „Ossa igl nos Hans 25 reiva cun las dus femnas". Cò tot tgi geva, tgi cun en paregl, tgi cun ena vatga e tgi cun en bov riont, per manar se igl urden. Cò veigl gnont en bastimaint; i deian tranter els: „I sto toh esser la vardat". I scumainsan a scarger or da totas sorts urden, damanira tgi tots on gia tgergia avonda per nier an vischnanca. Cò ò igl nos Hans mes se buteia e pudeva tot 30 dar per 5—10 raps pi bungmartgea tgi sies barba Giatgen. Hans ò gia dalunga las postas dellas vischnancas lò anturn; tot tgi gniva tar el; igl sis affar geva fitg bagn. Las sis dus femnas egna sarviva an buteia e lotra fascheva la cuschinira. Las dus femnas vevan detg, cura tgi el veva las cumpradas or, tgi el possa spusar cala tgi el viglia. En de dei Hans a 35 sis bab: „Ia les ossa miridar egna da chellas dus, aber ia less miridar la feglia digl retg, aber ia sa betg, cala tgi glè". Sies bab dei: „Schi sast tge, te dumang vò davent ed ia stung sen spetger e terl, tge tgi deian tranter ellas". La cuschinira porta aint igl giantar a lotra, tgi era ainten buteia, e dei, tgi ella maglia suleta. Igl bab ò savia, cala tgi seia la feglia digl 40

retg e dei agl fegl, cura tgi el è turno: „Ossa te mareida chella tgi è ainten buteia, partge lotra o detg, coura lò purto igl giantar, tgi ella maglia suleta“. Igl nos Hans ò detg allas dus femnas: „Savez, coura tg'ia va az cumpro or, vez detg, tg'ia possa miridar cala, tg'ia viglia da vous otras“. Las 5 dus giounas deian: „Gea, chegl vainsa detg e post miridar cala, tgi te vot“. „Schi bagn damai te, tgi ist co'n buteia, ast da essar la mi spousa“. En on siva òlla gia la sort da vecr en mat, chel òlla givischia da metter nom Franz Gisep scu sies bab, igl retg d'Amsterdam. En de deila cun igl sis Hans, ella ves gugent, tgi sies bab, igl retg gniss sesocr, tgi ella veiva 10 anc, tgi ella seia spindrada dalla sclavareia. Hans dei: „Bagn damai, schi viglia piglier ia ed eir ad Amsterdam a lascher a saveer, tgi te veivas anc“. En de pegli'el e vò sen en bastimaint per ecr ad Amsterdam. El veva tatgea se en vel cun se igl nom da Hans, Maria Elisabeta e Franz Gisep saproximont igl bastimaint damanevel della riva. Cura tg'igl retg era or sen la 15 si loptga, tg'el vurdava or per la mar, vei'el a nier en bastimaint cun scretg se cun bustabs gronds, aber el pudeva betg distinguer da liger. El vò per igl sis spighel lung e dei cun la regina: „Oss ensatge straordinari, franc tgi vign novas della nossa feglia.“ Cò vò el or sen la loptga cun la regina, varda cun igl sis spighel lung e vei, tgi era scretg se: Hans, Maria Elisa- 20 beta e Franz Gisep. El dei cun la regina: „Te, la nossa feglia è anc an veta, ella stò esser miridada cun en Hans ed on en mat, tgi porta igl mis nom Franz Gisep“. Rivond igl bastimaint vev'el schon do igl cumond da eir cun ena carotscha cun catter tgavals. Cò el aber rivo angal Hans ed igl retg fò per dumonda, noua tgi la si feglia seia. Hans dat per rasposta, tgi ella vegia 25 betg pudia nier anc ossa cun igl sis Franz Gisep, ella seia frisca e lascha salidar. El ò rachinto, tgi el vegia la cumprada or ed ossa avant en on apuso. Igl retg dei, tgi per varsacants deis dess el star lò e siva turnar anavos e piglier donna ed unfant e star lò cun els. Hans è sto lò varsacants deis, siva el turno anavos. Igl scrivant della curt ò lia cumpagner 30 el en toc or per la mar e siva turnar anavos cun ena bartga. Cura lè sto en toc or per la mar, schi Hans vurdava or da fanestra, ed igl scrivant della curt igl dat en stompel ed igl pata or ainten la mar ed en grond pesch vign ed igl maglia aint. Igl scrivant della curt turn'anavos tot an prescha e dei, tgi Hans seia do or ainten la mar e tgi en pesch vegia igl 35 maglea aint; aber el viglia ecr per la feglia ed unfant e decr scu tgi seia passo cun Hans. El è ia e turno cun feglia ed unfant e mano ad Amsterdam. Alloura òl dumando, schi ella viglia esser la si spousa. Ella ò do per rasposta: Seat ons viglla budvar igl sies Hans e siva da seat ons viglla igl spusar. Igl pesch è ia e ritschia se Hans segl our della 40 mar anc veiv. Cò igl nos Hans saveva navot, noua tgi el fiss ainten

ena terra estra. El e ia e rivo ainten ena vischnanca e dumando siva labour. Cò er'igl varsacantas femnas sper ena truasch, tgi lavavan, schi fòl per dumonda, schi savessan betg, tgi tgi vess de basigns d'en om per far luvrar. Egna dei, tgi el dess eir tar igl guida da cumegn, tgi chel tschertga en curer, tgi lez seia ia per sies fatg ier. Chel steta gist velò an chella 5 tgesa. Igl guida da cumegn dei, schi el viglia tgirar las tgoras, schi chella labour saptg'el igl dar, e Hans surpeglia da tgirar las tgoras. Cò el sto seat deis manc seat ons. En de tgi el geva cun las tgoras sen l'alp er'el scu durmanto, schi saint'el a clamar: „Hans, stò se, glè taimp“. El stat se, varda anturn e vei nign. Loter de el turno agl madem li. Cò òl santia 10 igl madem: „Hans stò se, glè anc taimp“. Cò vei'el nign, turna igl terz de agl madem li. Cò vign clamo anc en'eda: „Hans stò se, glè anc taimp“. El stat se spert e vei ena golp sesom en mot e dei: „Ast te clamo me?“ „Ia, ia at va clamo.“ Hans dei: „Schi tge vot da me?“ La golp dat per rasposta: „La ti donna fò nozas cun igl scrivant della 15 curt an seat deis. Schi te vot metter aint impedimaint, schi ast anc taimp“. „Cu poss ia metter aint impedimaint?“ dei Hans, „tgi sung cò e vess forsa en meis per rivar ad Amsterdam?“ „Bagn, schi te ampermettas de dar a me igl mez de chegl tgi te vanzas ainten en on, post nìer a tgaval, schi vigna ia cun te“. Hans dei: „Schi bagn, chegl ast te da veir“, e sametta 20 a tgaval alla golp. Chella dat sagls d'en piz an loter e reiva ad Amsterdam cun el. Hans vò dasper igl casti. Cò faschevìgl grond preparamaints per las nozzas, tgi la si donna fascheva an seat deis cun igl scrivant della curt. Cò vòl e dumonda, schi vessan betg basigns dad egn per purtar ava e lena. La cuschinira dei: „Laschagn purtar ava e lena; igl dagn ensatge 25 da magler, schi el cuntaint“. En de tgi la cuschinira fascheva en omlet, per igl retg e la feglia, schi Hans sacatava lò cun en bratsch lena. Dantant scu la cuschinira ò volct igl des, pegl'el or igl anel digl sies det e pata aint igl omlet. Cura tgi igl retg ò lia tagler per mez igl omlet, schi'igl cuntel tagleva betg, schi dei'el cunter la si feglia: „Tgi sò, tge tgi glè aint 30 cò?“ El pegla la stgagna e dolza se ador, schi er'igl en anel. La feglia dei: „Ho, chegl è igl anel de mies Hans, mies Hans veiva anc“. Ella veva gia do chel anel, cura tgi vevan gia fatg nozzas, e gravo aint Hans, e cunaschia igl anel. Igl retg ò immediat stgilino la brunsigna, per clamar la cuschinira. El dumonda a chella, tgi tgi seia sto ainten cuschigna, cura 35 la vegia fatg chel omlet. Ch'ella dat per rasposta: „Mareia da Dia, glè franc sto aint nign, dantant scu va fatg chel“. Parola da retg, ella des deir la verdat. „Bagn, egn tgi vagn laschea purtar ava e lena chels deis, tgi vagn da far ple tgi chegl tgi pudagn“. „Schi ò chel da nìer dalunga aco avant nous.“ Igl nos Hans vò sainza tema anavant, schdratschlia da curer, 40

aber la si donna ò dalunga igl cunaschia e ratschet cun gronda legreia. El ò rachinto tot, tge tg'igl scrivant della curt veva gia fatg cun el, ed el seia gnia cò, per metter aint impedimaint. Gl'òn salaschea giu tranter els, da deir navot anfignen igl de dellas nozzas. Cò vevigl igls miraders, tgi luivan
5 giu anturn igl casti e matevan rughél per igl de dellas nozzas. Hans ò dumando, schi vessan betg basigns d'en moltabub per far molta. Igls miraders on detg bagn, el saptga gneir. Co vev'el gist per mangs de truschir molta cun la palota, tgi igl scrivant della curt è paso siv'or. Hans dat ena sgulatada e sagliainta tot la molta se per el. Chel dei, en unferschant
10 cherli usche vegi'el mai via; igl far gneir an ena spira molta an chella manira, e dat igl cumond d'igl metter an parschung ed è ia dalunga tar igl retg e detg igl cass, tgi seia schabagea oz cun el e fatg veir, scu tgi el seia schmarlato se. Dus deis siva vevigl ded esser las nozzas. Igl retg ò do igl cumond, tgi tot igls purschaniers possan gneir se lez de a meisa. Igl
15 spous era sesom la meisa cun la spousa ed igls purschaniers eran giudem. Igl retg fò per dumonda, schi igls purschaniers seian tots co; igl scrivant della curt dat per rasposta: „Gl'en tots cò, oter tgi chel unferschant ded ier vaia do igl cumont, tgi dessan lascher ainten parschung e schmarscheir liaint.“ Igl retg dei: „Ia va cumando tots e vi, tgi er chel vigna se cun igls oters.“
20 Chel è gnia igl pi giudem a meisa. Cò igl retg fò per dumonda agl scrivant della curt, tge tgi fis da far cun egn tgi tschartges da miridar la donna d'en oter. Chel dei: „I fis da dar la santentzga digl far trer couastgaval.“ Co igl purschanier giudem la meisa leva se a dei: „Schi gist cun te ègl da far chegl; te ast tschartgea d'am patar ainten la mar, per spusar la mi
25 donna.“

Cura tgi glè sto igl on anturn, schi la golp è turnada e dumonda igl mez de chegl, tgi el veva vanzo. Hans veva mess chegl exactamaintg tot d'en mang. La golp dei: „Cò è betg tot.“ Hans dumonda: „Schi tge manchigl anc?“ „Ainten chest on ò la ti donna gia la sort de
30 veir en mat e chel vainsa er da parteir.“ Hans dei: „Chegl è veir.“ El peglia la spada e peglia igl sis mat or della tigna per ena tgoma, per leir far per mez. „Halt“, dei la golp, „ia schintgetg a te, pertge ia sung igl mort, tgi te ast cumpro or; ia sung chel vigl, tgi at va stgamgea igls daners, ia va fatg an furma da pesch per at daliberar or della mar, ia va
35 fatg an furma da golp e purto te sur pizas e vals or, per tgi te possas rivar e metter aint impedimaint, cura tgi igl scrivant della curt leva miridar la ti donna. Tot vaia fatg per en cunterpaiamaint da chegl, tgi te amvevas cumpro or, tgi va betg ple gia da turnar a scuder, ia va pudia pussar.“

17. Igl Mars ed igl pour.

En'eda sacatava igl pour de nursas cun pac fagn ed igl Favrer ò fatg bell'ora e gido igl pour. Damai az volva igl pour tar igl Mars cun la suplica, schi el fetscha bung, schi deta el per paiamaint ena nursa. Cur tg' igl Mars veva angal anc catter deis, ol rasponchia: „Ossa dunga betg, ia 5 so veiver, igl è gio ena bell'erva.“ Igl Mars dei: „Bagn damai, catter deis vaia anc ia e treis fatscha amprestar mias cumpar Avregl“ ed at fatg crapar las nursas sen la porta de stala.

18. Igl drac cun seat tgeas.

En'eda reiva en viandant an en martgea. Cò era tot surtratg cun seida 10 neira. Igl viandant dumonda: „Partge ègl cò tot troula?“ I raspondan: „Igl drac vot mintg'onn scu dumang ena giouna; glion tratg la schort, e totgia alla feglia digl retg; i cumpognan ella dafor igl martgea e siva stolla eir suleta ed igl drac vign ad ancuntar. Igl retg ò do or igl decret, schi egn u l'oter fissen bungs digl mazzar, schi dess el la si feglia per spousa.“ Igl 15 viandant peglia curasch ed az paregia sen la tgatscha digl drac ed è sto bung digl taglear giu tots seat tgeas. El taglia or las seat gliangas e peglia cun el e dei alla feglia digl retg: „Dei a nign, e vò a tgesa, ed ainten de ed onn reiv'ia, schi spusainsa.“ Cò passa en oter viandant, cata igls seat tgeas, peglia cun el e vò tar igl retg e pratenda la feglia. Igl retg ò con- 20 sentia, aber la feglia ò rasponchia: „Anfign de ed onn spusa betg.“ Igl amprem viandant turna an en de ed onn an la madema ustareia. El dei: „Scu igl onn passo sunga sto, igl martgea era tot troula e chest onn el surtratg cun seida cotschna.“ Igl ustier dei tot igl passo e tgi dumang spusla, chel tgi seia sto bung de mussar agl retg igls seat tgeas digl drac. 25 Igl viandant fò dumandar lizenstga de ruschanar cun igl retg. Lò survagnia. Alloura òl dumando igl retg: „Onigl igls seat tgeas aint gliangas?“ Lò vurdo e vevan totts taglea or las gliangas ed on savia conoscher, tgi chel veva mazzo igl drac. Uscheia òl chel spuso la feglia e l'oter e gnia mes an parschung per la mansigna. 30

19. La paia da Nussigner.

Gl'era in'eada aintan ina vischnanca in baun schlamperet. Quel fasev'a tot la gliaut igl taglialenna e naua tg'el seva, dapartot sevani ad el, Nussigner deta schon la paia parsiva. Basta, tochen tg'el o usi da voiver digl si, el sto cuntaint, aber quigl o betg cuzzo tant si ed el e i par trer aint in'eada 35 igl paiamaint da Nussigner. Avant tgi oir el anc i tigl prer par piglear pietigot. Quel o allaura set ad el: „Curtgi ti vigns tar Nussigner, schi dumonda, cantas bunas messas i vesa faiz.“ „Quigl via schon far,“ o igl

schlamperet raspundi ed e samess sin voia. Sin viadi el gni aintan ina clostra. Quels della clostra on dumando, naua tg'el sea. El o set: „Tar Nussigner.“ „Schi ti vigne tar Nussigner,“ on quels della clostra set, „schi dumonda, pertge nus vesan betg pasch.“ „Quigl via gusent far.“ Siva in 5 laung viadi roiv'igl schlamperet sin in bot. Lo ol vi Nussigner vid la crausch ed o dumando da quel la si paia. Igl crucifetg o raspundi: „Par oz va a tgeasa; la ti paia survignas dumang.“ Allaura o igl schlamperet anc faiz las dumondas pigl prer e pigls paders. Igl crucifetg o raspundi: „Li prer sast soir, tg'el dess oir or an iert e vurdar cantas rosas sean dadas 10 or; tantas bunas messas vesa el lisi. Lis paders sast soir, els dessan far oir tal e tal pader ord clostra; quel sea in striaun; allaura vignani ad avair pasch.“

Turno a tgeasa ol purto la rasposta da Nussigner li prer. Quel e i or an iert ed o vi angual oina rosa dad'ora, pertge angual la si messa 15 nueala era stada plaschevla a Nussigner. Curtg'el e turno an clostra cun la nova, oni do ad el ina gronda somma e cun quella ol savi voiver bain cun digl si da quadanvoi.

20. Igls trais giavoischs.

Nussigner e son Pader en in'eada cauntar saira rivos tar in calgêr 20 ed on dumando de pudair star sur noaz. Quel o laschea star ed o anc do tschaina e culaziaun. La dumang avant tgi oir pi gliaunch o Nussigner set li calgêr, tg'el saptgia par païamaint givishear trais tgosas, qualas tg'el viglia. Igl calgêr o allaura pigl ampren givishea, tg'el gudogna adoina, curtg'el det'a tgeartas. Son Pader o admoni, de givishear igl parvois. 25 Igl calgêr abar o dumando pigl sacond, tgi quel tgi sesa sin la si soptga, stoptga star lo, tochen tg'el soia da lavar soi. Son Pader o puspe set: „Dumond' igl parvois!“ Ma igl calgêr o givishea per la tearza, tgi tgi sea sigl seas pumer da palogas stoptga star lisoi, tochen tg'el lubescha da gnoir sau. Son Pader o manasea, quigl sea betg dumando a tgavegl. 30 Igl calgêr e gni vilo ed o set a son Pader: „Tai tgamaun, ti tapalori, i se bain tge tgi ve da givishear.

Nussigner e son Pader en is davent ed igl calgêr o siva adoina gudignea curtg'el dav'a tgeartas. Quigl tg'el duvrava betg sez, dav'el lis povers. Curtg' igl calgêr e sto vigl, e la moart gnoida par oir cun el. 35 Igl calgêr o set li moart: „Sesa sin quella soptga antochen tgi sapoin dad oir cun te.“ La moart e sa tschentada ed o li lavar soi, curtg' igl calgêr e rivo, ma ella o betg pudi. La moart o ussi fadoia de far, tg'el lascha lavar soi, ma ella o stui ampurmetter de gnoir per an 25 ons. Passos igls 25 ons e la moart turnada bi tgi las palogas eran madoiras. Igl calgêr o set

li moart, ella maglia franc gusent in per palogas avant tgi oir. La moart e oida sigl pumer e saveva betg turnar sau. Quest'eada o igl calgêr faiz ampurmetter de turnar an 50 ons; per siva ol laschea gnoir sau ella. Siva 50 onns ella puspe turnada e quest'eada o igl calger stui oir cun ella. Rivos avant las poartas digl parvois o son Peadar set li calgêr: „Suieadars 5 pon betg gnoir ainta parvois, e toi ast anc do surnoms a moi. Te laschi betg aint.“ La moart o purto el avant las poartas digl purgiatieri, ma lo oni ear betg li igl calgêr. Allaura e la moart oida cun el sugl unfiern. „I ve bain tarzea, tgi quel vignia anc a mangs a moi“, o igl diavel set, „el dev' adoin'a tgeartas.“ Qua o la moart piglea partida digl calgêr ed o set, 10 tg' el faseva abar mai malrecli. Igl calger o dumando, schi vesan ear tgeartas sugl unfiern. „Ea, ea, dezavonda“, o igl diavel raspondi. Igl calgêr o set li diavel, tg' els vigilian suiear or la si oalma. Els on suiea ed igl calgêr o gudagnea. Sin quigl o la moart purto igl calger anc in'eada avant las poartas digl parvois. Nussigner o set, tgi dessan laschear gnoir aint; el 15 vesa mai faiz malrecli.

21. Igl Sepp fearm.

In'eada o ina mamma parturi in tarment pup. Quel o survagni igl nom Sepp. Curtg'el e sto carschi era'l schi fearm, tg'ins numnav el igl Sepp fearm. 20

El vo tar in signaur par gnoir fumeagl. Igl signaur veva bi basigns dad in tal e soi, el viglia schon piglear el. Sin quigl soi Sepp, sch'el vesa abar lavaur avonda par el. El lavaura tarribel, ma possa ear maglear pois tg'in biestg. Sin quigl soi igl signaur, el viglia piglear el par oaz sois sill'amprova. Bain, Sepp e sto cuntaint cun quigl e vo loter se tar 25 igl signaur ad ansolver. Siv'ansolver cumond'igl signaur li Sepp fearm dad oir sun tal e tal clavo a scaudar. Igl fumeagl vo sun clavo e schoina tottas las monas grang an in'eada. Ma igl era si betg avonda. Sin quigl dumond'el igl signaur, sch'el vesa betg anc aintan otars lias monas. Igl signaur soi: bain, e mossa li fumeagl tot igl seas grang. Igl fumeagl poarta 30 tottas las monas ansemen an quel clavo e ras'or ellas an in'eada. Igl Sepp fearm fo in pal, tgi gnoin oter vess pudi dulzar, e dat ina froida cun quel sillas monas, tg'igl clavo dat ansemen. Igl patraun o savilo sigl fumeagl, tg'el vesa scoss schi maltampro. „Dat igl betg len'aint igl god?“ o igl Sepp fearm dumando. „Ma bain, chivoi aint igl god egl len'avonda“, 35 o igl patraun raspundi. Sin quigl peglia Sepp in per bovs ed ina sioir e vo a god. Bain bot tuarna Sepp fearm cun tschentg palancs laungs e gross si dies, oin bov aintan oin satg digl tschop e loter aintan loter. El sminava, tg'igls bovs possan betg trer leña scu tgi totga ed el vesa betg

pudi murdarsear quels povers tiers. El tuarna aint igl god par leña e la noaz fo el soi igl clavo. Lotra dumang el igl clavo sto fito e Sepp scauda e vona igl grang, tg'el o purto a tgeasa aint igl satg digl tshop. Tant grang vev'igl anc mai do or li signaur.

5 Siv'oaz sois paia igl signaur or li fumegl la paia tochen igl pi davos bloztger e lasch'oir el, partge el veva ni lavaur ni damaglear avonda par in tal rampaun. Igl Sepp fearm vo scu fumegl tar ina banda striauns ed o faiz or, tgi quels stoptgan tignair el par la si antiera veta ed el luvrava parsiva bravamainz. Ma bain bot en igls striauns stos sasis d'el.
10 I savevan betg tge dar da maglear e da luvrar. In se cumondani da tgavar in foss schi a fons scu quater clutgers oin sin loter. Quigl o Sepp faiz speartamainz e la rosna e speart stada faiza. Qua patan igls striauns sau sin el ina mola muloin, tg'el possa betg soi ad or ple. Quella dat bi sau sin seas sivi e Sepp cloma soi lis striauns: „Partge vaiz laschea dar
15 savadaint la valada digl tat?“ Ossa laschani dar sau igl sens grond e quel vign bi sau sigl tgea. Igls striauns von a tgeasa cartont, tg'igl Sepp fearm steta bain par adoina sulla rosna. In ureala siva e Sepp ear sto a tgeasa cugl sens sin tgea e la mola ainta culiez. Cun igls striauns betg lair dar da maglear o el zinslo soi els, tgi las ghigionas on savi
20 piclar soi.

22. La matta sainza bratscha.

Gle sto in'eada in muliner, tgi veva trais feglias, la Mengia, la Marioschla e la Maroia. Las duas viglias savastgevan da signauras ed on sfurzo igl muliner da piglear stain blea froina dalla puraglia, par far da gnoir tras. Basta, l'antiera famiglia e gnoida an misergia, partge la
25 gliant dava betg ple da moler. In se vo igl muliner cugl tgea a bass tras igl god ed antopa a meaz igl god in signaur vastgi an verd. Igl signaur dumonda, tge tgi manca ad el, tg'el sea schi trest. Igl muliner soi, el ed igls seas vesan betg da maglear. Qua soi igl signaur an verd: „Sch'ti das a moi quigl tgi e davos igl teas esch-tgeasa, schi poart i chesta
30 noaz in butschoin plain daners.“ Igl muliner ampurmetta da dar quigl, partge el tarzeva, tgi fess angual scauas viglias, e vo a tgeasa. La Maroia vesa gnont igl bab tras igl god e sazopa davos igl esch par far tgapar tema el. Curtg'igl bab vign dad esch aint, saglia ell'or e tgapa par las tgomas. Ossa ol igl bab per savi, tg'igl signaur sea igl diavel e tge tg'el vesa da
35 dar pigl butschoin. Da measa noaz saint'el a pitgear vid igl esch. El cumonda li Maroia da levar e laschea aint; i sea oin tgi vigna cun in satg da moler. La Maroia veva anc mai stui levar da noaz, ma ella era in bun unfant e fo per cumond li bab. Ella peglia l'ava soanza, deav'igl esch, ma vesa gnoin. Ella soi quigl li bab e lez rasponda: „Moschi poia;

schi va a lez! Ossa soi igl muliner si par la donna: „Tgi so, sch'el e i
 cugl butschoin?“ Leza manesa, tg'ampo ves'el bain laschea anavos. Basta,
 avant tgi vigna cler, oni betg dastgea oir a vurdar siv'igl butschoin. Lotra
 dumang era quel plain daners oravant tgeasa e Satgen pintg sper el. Quel
 o li oir cugl butschoin, ma igl muliner o faiz schi sproposi, tg'el o laschea 5
 piglear ampo daners culla condiztgaun, tg'el zopa l'ava soanza li Maroia,
 curtg'el tuarna. Voi ancaunter measa noaz petg'igl puspe. Igl muliner
 fo puspe levar la Maroia. Quella vot piglear ava soanza e tgata betg igl
 avasoinz. Allaschi vo ella or an tgadafia, salava, fo la soanza crausch
 cun ava e dearva igl esch-tgeasa. Ma qua era gnoin, uschoia tg'igl bab 10
 scumonda li Maroia dad oir a lez. Quest'eada o el carti sainza fal, tg'igl
 diavel sea i cugl butschoin e tot. Ma igl butschoin era l'otra dumang anc
 avant tgeasa ed igl Satgen pintg dasperas. Satgen pintg o per foarza li
 oir cugls daners, ma alla finala ol anc laschea piglear or ansatge culla
 condiztgaun, tg'ins lascha gnoin'ava an tgeasa l'otra noaz. La noaz sisaur 15
 vign el puspe e petga. La Maroia leava par cumond digl bab, vo an
 tgadafia, ma tgata gnoin'ava. Siva si easser oida palpont tgat'ella ansatge
 lavadoiras aintan ina sadeala. Ella salava cun quellas lavadoiras aintan
 la sadeala e fo la soanza crausch, derva igl esch e vesa gnoin. L'otra
 dumang era Satgen pintg sper igl butschoin e lev'oir cun tot. Ma igl 20
 muliner o puspe ampurmess de far tge tg'igl diavel viglia, angual tg'el
 lascha igls daners. Ossa soi igl Satgen pintg li muliner: „Peglia la Maroia
 e va cun ella a god; peglia cun te ina sioir, ina resgia ed in punctochel.
 Allaura gnaiz tar in pegn sdarno; quel staiz rasgear or. Dantant tgi vus
 rasgiaiz, via star sot igl sdarno e far oir el voiana. Allaura stos cumandar 25
 li feglia da tignair igl punctochel e toi fas scu da dar cugl tgea della
 sioir sigl punctochel. Ma anaquella volvas la sioir e taglias sau tots duas
 bratschs della Maroia.“ Quigl faseva toh ampo snavaur li bab. Ma g'era
 tant blears daners aintan quel butschoin, tg'el o set, el viglia far quigl.
 Igl muliner a faiz tot scu'gl diavel veva cumando. Siva tg'el o usi 30
 taglea sau la bratscha, ol piglea sterpa e mess quella silla feglia ed e i a
 tgeasa a dumbrar igls seas daners.

Aintan quel god er'igl in prenze, tgi sev'a tgatscha cugls seas tgangs.
 Igls tgangs en gnis tar quel lia ed on antschi a giappar. Igl prenze
 sminava ansatge betg bigliaun e tuba per igls seas cumpogns. Quels en 35
 dalaunga gnis nanavant cun ina beala matta sainza bratscha e tot an ina
 sanganada. Els on faiz tgalar igl sang ed en allaura is a tgeasa culla
 matta aint igl tgasti digl prenze.

Las mattans digl muliner on manasea, cun tants daners cunvigna
 betg da star aintan in muloin ed on faiz cumprar igl bab ina beala ustarioia 40
 sper la voia e stevan lo tot da buna viglia.

In se lascha igl rez, igl bab digl prenzi, tgi veva piglea la matta sainza bratscha aint igl tgasti, clamar igl prenzi e soi a lez, i fes auras par el, de vurdar par ina donna. Igl fegl dat par rasposta: „Cun quella tg'i vi, eschas betg cuntaint ed in'otra via betg.“ Basta, par quel se 5 oni laschea cun quigl. Anc duas geadas o igl rez faiz la madema dumonda e survagni la madema rasposta. Par la tearz'eada soi igl rez: „Maridar stos, peglia tgenoina ti vol, i saun cuntaint.“ Sin quigl maina igl prenzi natiers la beala matta sainza bratscha e soi, el viglia quella e betg in'otra. Igl rez o navot savi far oter ed o stui eassar cuntaint. Prest egl 10 sto legras nozas. —

Qua o in oter rez declaro gueara; igl bab, igl rez, o surdo las sis trupas li prenzi e tarmess quel an seas stagl an gueara. Tar igl piglear pietigot soi igl prenzi a seas bab da far bigliaun culla si donna ed e allaura i an gueara. Dantant dalla gueara o la Maroia parturi duas prenzi, 15 Son e Satgen. Igl rez tat e la regina on, usi in tarribel feht cun avoir duas frischs prenzi an in'eada. Igl rez o tarmess in pot express culla legrevla nova a seas fegl, tgi era an gueara. Igl curier e gni la saira tard aintan l'ustaroia digl muliner, o tschano ed allaura ol li piglear igl seas mantel par oir a lez. Ma la Mengia o smino, tg'el dess augual 20 laschea igl mantel vid la claveglia an stoiva, scu igls oters fetschan ear. Da noaz vo la Mengia e viseta igls satgs digl mantel e tgata la breav, tg'igl rez veva screz a seas fegl. Ella dearva soi e lis'ella. Cun in'eada o la Mengia ancunaschi, tgi quigl sea la Maroia, la si sora. Quigl plascheva betg ad ella, tgi la si sora fess donna d'in prenzi e scuoida 25 samett'ella aint e scroiv'ina breav li prenzi cun da tottas soarts digl schliet sur la Maroia. Tranter oter scroiv'ella, tgi la Maroia vesa parturi in tgang ed in giat. Sin quigl mett'ella quella breav aint igl mantel an stagl de tschella. Igl curier smoina navot mal e poarta la breav li prenzi. Quel dat digl tgea dantant da liser e scroiv'ear ina breav a seas bab cugl 30 strentg cumond da far bigliaun culla si donna, tg'ella vesa parturi giats u tgangs. Cun quella breav lasch'el turnar igl curier a tgeasa. Quel stat puspe sur noaz aintan la madem'ustaroia. La Mengia lisa puspe la breav e vasont, tgi tottas las sis manzignas vesan betg pudi vilantar igl prenzi, schi scroiv'ella ina breav li rez e dat aintan quella igl cumond, tgi dessan 35 vurdar da metter ord igls pais la Maroia cugls seas unfants, tochen tg'el tuarna. Lisont quigl igl rez el sto tot stupi e soi: „Igl meas fegl e or dalla graztga cun Di, igl meas fegl e or dalla graztga.“ Ossa vign la regina e lisa. Leza survign mal igl cor e dat voi. La Maroia o bain dalaunga ancurschi, tgi gl'era tot pi trest aint igl tgasti; ella smoina navot bigliaun 40 e dumonda igl rez e la regina, tge tgi sea davanto cugl prenzi, ma els

on set navot. Allaura soi la Maroia, sch'igl prenzi vesa ordino ansatge parvoia dad ella, schi dessani po exequoir, tgi vesan siva betg disgosts cugl prenzi. Quel vesa dalibero ella dalla moart, parquigl saptgel ear dar la moart ad ella, curtg'el viglia.

In se vign ina breav digl prenzi, tg'el vesa gudagnea la gueara e 5 sin tal e tal se roiva el a tgeasa. Ossa ogl faiz pois pi tgod li rez e li regina. Quels fon clamar la Maroia e soian ad ella, tge tg'igl prenzi vesa screz. La Maroia o speart cumando, tg'ins dess exequoir igl cumond. Duas boiers on piglea ella ed igls seas unfants ed en is or igl god, par mazar tots trais. Qua o la Maroia ruiea, tgi dessan po lashear voiver 10 ella cugls unfants, ella viglia mai salashear vair dad in carstgang. Per ella fess igl tutoina da muroir, ma ella roia par la si veta parvoia digls unfants. Igls boiers en stos cuntaints da quigl, on piglea ina sauva, on liea igls duas unfants si dies alla Maroia e quella e oida pi glaunsch. Ella o tschertgea in lia par pudair star ed o tgato gnoin tochen la saira 15 tard. Allaur'ella rivada tar ina funtanga cun bun'ava. Ella o li bevar ava. Ma mintg'cada tg'ella sasbassava, ruschnava oin unfant u loter su da dies, tg'ella e betg gnoid'a froida da dustar la sait. Qua ves'ella sper la funtanga ina femna e roi quella de po far liber la sauva digls unfants, tg'ella possa bever ava. Quigl o quella faiz ed allaura soi'lla li 20 Maroia: „Tgatscha oin digls teas stombels bratschs ainta l'ava avant tgi bever, par betg sasfardantar, schiglio savessas gnoir malsagna cun bever schi anez. La Maroia o suando e curtg'ella toira soiador igl stombel, vev'ella igl seas beal bratsch. Sigl cumond della femna tgatsch'ella ear sauadaint loter stombel e survign ear loter beal bratsch. La Maroia du-25 monda, tge buna femna ella sea. La femna rasponda: I saun Nossadonna; varda chivoi e ina tgeasa; aintan quella sas oir e star, tge tgi ti patraizas, tgi ti vessas gusent, vign ad eassar lo. Ma ti dastgas lashear gnoir aint gnion a star sur noaz, schi roian betg par amaur da Di, da Nossadonna, da Nussigner e son Giusepp. 30

La Maroia vo cugls unfants aintan quella tgeasa. Ella patraiza, tg'ella less quigl e tschigl da maglear ed an in cada egl sto lo. La saira o ella giavischea in lez e quel e gni. Siva parev'igl laung'ureala da star a far navot ed ella o giavischea in frideal par filar e quel e sto lo.

Duas sois siva el turno a tgeasa igl prenzi e la si amprema dumonda 35 e stada; tge fo la Maroia? Igl rez manesa, tg'el possa schon dumandar siva leza cun el avoir screz da far mettar ella cugls unfants or digls pais. Ins moss'ad el la breav ed igl prenzi mossa la si e qua oni vi, tgi quellas eran gnoidas sfalzaseadas. Igl prenzi soi: „Di partgoira; i vign schi gliauptsch e schi si, tochen tgi tgat la mi Maroia u silmainz in oss dad ella.“ 40

El vo seat onns e seat sois pigl got antuarn, naua tgi vevan mano la Maroia ed igls unfants. Allaura roiv'el ina saira avant la tgeasetta dalla si donna. El petga. La Maroia varda or e dumonda, tge el viglia. Igl prenzi rasponda: „I roi, lasche gnoir aint me e star sur noaz per 5 l'amaur da Di.“ La Maroia o ancunaschi la vausch, ma betg laschea aint el, tochen tg'el o betg set: per l'amaur da Di, da Nossadonna, da Nussigner e son Giusepp. Ella o allaura dumando, tge el viglia da maglear. El dess angual soir; ella saptga dar tge tgi sea. El rasponda, el sea betg vangonz da maglear, tutoina dess ella dar laiz e pang, el sea ear tant curri antuarn 10 tota se. La Maroia vo an tgadafia, patraiza: laiz e pang e an in hui egl sto qua. Siva tschaina o la Maroia set, el dess oir a lez. Ma el o raspundi, el sea betg vangonz dad oir aintan lez, aintan lez sea el betg. Basta, la Maroia e gnoida da far oir sigl begl ed o do in plimatsch. Ella o antschi a filar dasperas e battarlar cugls seas duos buabs. Plang si 15 lascha igl prenzi dar sau ina tgoma sper igl begl sau. Tot da bass soi la Maroia li Son: „Va voi e dolza soi la tgoma li bab.“ „E quigl meas bab? „Ea, tai tgimaun“, rasponda la mamma e mossa cugl det da taschair. Igl Son vo voi e dolza soi la tgoma. Planget lascha igl prenzi dar sau lotra tgoma sper igl begl sau. Puspe repetta la Maroia igls medems plets. 20 Igl Son vo voi e vot dulzar soi la tgoma, ma igl prenzi tigneva quella schi fiz, tg'el o betg pudi sulet. Allaura soi la Maroia: Va voi, Satgen, e soida igl Son dulzar la tgoma digl bab sigl begl.“ „E quigl meas bab?“ soi igl Satgen. „Ea, ma tai tgimaun“ e stada la rasposta. Tots duas en allaura gnis a froida culla tgoma. Igl prenzi fo scu sch'el durmess anc 25 in'ureala, ma el era adoina sto dasdo. Plangsi leava el soi, sfraccha or igls igls da sien ed antschev'a raschunar, tg'el vesa vi e santi tgosas, tgi sean betg pusseblas. La Maroia manesa, tgi tar Di sea navot nunpussebel. Sin quigl saglia igl prenzi antuarn culiez li si donna. Els sambratschan e son betg soir in pled dalla spoira legroia. Igl prenzi veva schi si betg 30 cunaschi la Maroia, parquigl tg'ella veva ossa soi bratscha.

Els en allaura anc stos in per sois aintan quella tgeasetta e siva soi igl prenzi li si donna, schi fess betg tutoin'ad ella, de bandunar quella tgeasa ed oir anavos aint igl tgasti, par vurdar, sch'igls seas vigls sean anc voivs u betg. „Mabain gliez“ o la Maroia raspundi. Ella saptga star 35 qua schi si scu'lla viglia ed oir caura tg'ella veglia.

Els on faiz igl pentel cun la si vestgadoira ed en is or tgeasa. Avant tgeasa o la Maroia faiz sametter tots an schanuglias ed angraztgear par igl bigliaun ratschiert. Curtg'els en levos sin pais, era la tgeasetta avanoida. Els von e vignan aintan igl seas tgasti. Igl rez e la regina 40 eran bain anc voivs, ma tot alvs e vigls dalla tristezza ed anerschadetna